

Upravištvu: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni odelček: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392

Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7. — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Položaj Francije

Poteklo je že nekaj tednov od sklenitve premirja med Francijo na eni ter Nemčijo in Italijo na drugi strani. Še več pa od nastopa nove vlade maršala Pétaina, ki se osebno od vsega začetka trudi, da bi zabrisal sledove Francije izpred 10. maja letošnjega leta. Pod njegovim vodstvom so bile izvršene velike izpremembe na vseh področjih življenja v državi, izpremembe, ki so omajale same temelje tretje francoske republike. Kaj je bistvo nove Francije, ki nastaja na razvalinah prejšnje, nam ni še mogoče povsem jasno doumeti, kajti redke so neposredne informacije iz pravega vira, medtem ko se takozvana »mrzla revolucija« nadaljuje in je še marsikaj nedogotovljenega in nezaključnega. Sredi velike notranje preobrazbe, ki se vrši na osnovi novega gesla: delo, družina, domovina, stopa vedno bolj konkretno v ospredje vprašanje krivde za poraz, ki grozi povsem razdvojitvi francoski narod. Pojavljajo se že prva imena »krivcev« in napoveduje se v kratkem začetek poslovanja posebnega sodišča, ki mu bo poverjena preiskava o vsem, kar je v zvezi z vzroki francoskega vojaškega in političnega zloma, a zdi se, da smo komaj na začetku velikih notranjih obračunov, o katerih nihče ne ve, kje bi se mogli ustaviti.

O značaju in smereh tega notranjega razvoja si za sedaj pri najboljši volji ni še mogoče ustvariti prave slike. Kar je jasno, je samo vojaški in zunanje-politični položaj Francije, seveda oboje, v kolikor mislimo pri tem predvsem na matično zemljo in na pogoje premirja, kakor so bili doslej že izpolnjeni. Francija je vojaško in diplomatsko paralizirana. To dejstvo je pred kratkim francoski zunanji minister Baudoin zelo značilno obrazložil poročevalcu švicarskega lista »Journal de Genève« z naslednjimi besedami: »Svet pred 10. majem 1940 je dokončno pokopan. V kratkem bomo v Franciji vzpostavili nove odnose med kapitalom in delom, nov upravni red, nov vzgojni sistem ter nove zamisli življenja na osnovi avtoritete, reda in poslušnosti... Naša zunanja politika bo v skladu s tem režimom. Toda trenutno se mora seveda zadovoljiti s čakanjem, kajti mirovna pogodba ni še podpisana, medtem ko se naši odnosi z Nemčijo in Italijo omejujejo le na stike v komisijah za premirje. Ne pozabljamo, da smo premagani. Nekatere pobude so nam zato prepovedane. Toda nihče nam ne more odvzeti naše časti, našega dostojanstva in naše hladnokrvnosti. Zato smo prekinili svoje diplomatske odnose z Anglijo... Od slej imamo na to stran svobodne roke glede svojih odločitev. Glede Zedinjenih držav pa bomo nadaljevali s prijateljstvom, ki ni prav nič izgubilo na svoji iskrenosti in svoji moči.«

S temi besedami je dovolj jasno prikazan trenutni zunanje-politični položaj Francije. Brez kakršnihkoli lastnih pobud mora najti najprimernejšo prilagoditev zunanji politiki obeh osnih vele-sil, med tem pa mora vso svojo pozornost posvetiti notranji preobrazbi, ki naj prelomi s preteklostjo. Toda navzlic vsem dosedanjim poskusom notranje prilagoditve novim razmeram, ki se na zunaj manifestirajo zlasti v reakciji proti vsemu, kar je bilo v Franciji do 10. maja letošnjega leta na površju, se še vedno ne zdi, da si je novi francoski režim pridobil zaupanje Nemčije in Italije, ki z največjo pozornostjo, a tudi z največjo kritičnostjo spremljata ta notranji francoski preobrač. Prav te dni čitamo v nemških in italijanskih listih zelo ostre napade na Pétainovo vlado in njegove najmočnejše sodelavce, med katerimi zavzemajo posebno vidna mesta Pierre Laval, general Weygand in notranji minister Marquet.

Po sklenitvi premirja smo v ugledni italijanski polsužbeni zunanje-politični reviji »Relazioni Internazionali« čitali naslednje mirne ugotovitve o novi Franciji: »Usoda Francije je odsej v njenih lastnih rokah. Po tragični in bridki izkušnji teh najnovejših tednov mora sedaj ona dokazati, da se je prilagodila novi evropski stvarnosti in da je izbrala edino pot, ki se ji ponuja kot pot njene rešitve: lojalno in iskreno sodelovanje z vesilama osi. Razume se samo po sebi, da takšnega razvoja ni mogoče pričakovati v nekaj dneh; gre namreč za počasen proces, ki bo imel polagoma svoje razvoje in ki bo nedvomno, kakor vsi organizmi v likvidaciji, oviran s težavami in opozicijami različnega značaja in raznih barv.« Tako in podobno so pisali tedaj vsi italijanski in nemški listi, seveda nikdar ne brez kritičnih pripomb na naslov osebnosti, s katerimi se je obdal maršal Pétain, odnosno so ostale še vedno v njegovi bližini v Vichyju. Od kod tedaj nenadna sprememba v italijanskem in nemškem tisku glede Francije?

Zadnje dni smo čitali, da misli vlada maršala Pétaina tudi v pogledu likvidacije nekaterih do pred 10. majem letošnjega leta posebno izpostavljenih osebnosti nadaljevati pot notranjega

Finančni minister o novem proračunu

Finančni minister dr. Šutej je včeraj v svojem ekspoziju o proračunskih dvanajstinah izjavil, da dobe državni nameščenci do vključno V. skupine in upokojeanci s 1. septembrom izredno doklado 100–200 din mesečno in po 50 din za vsakega otroka

Ljubljana, 31. jul. r. Pred dvema dnevoma so kraljevi namestniki podpisali uredbo o dvanajstinah za nadaljnjih osem mesecev proračunskega leta 1940–41. Finančni minister dr. Šutej, ki se je zadnje dni mudil na Bledu, je uporabil ves včerajšnji dan za sestavo ekspozije za tisk o proračunskih postavkah novega državnega proračuna. Ob 19.30 je finančni minister dr. Šutej

prispejal v Ljubljano, kjer je na bankski upravi sprejel novinarje ter jim prečital ekspozije in dal tudi nekatere važne izjave. Sprejemu je prisostvoval ban dr. Natlačen.

Finančni minister dr. Šutej se je ljubizno pozdravil z vsemi novinarji ter nato prečital obširen, 20 tipkanih strani obsegajoč ekspozije, ki pravi med drugim:

Ekspozije ministra dr. Šuteja

Državni proračun je napram lanskemu povišan za 2380 milijonov dinarjev

Z 31. julijem poteče veljavnost uredbe o proračunskih dvanajstinah za mesce april, maj, junij, julij 1940 in naknadnih izrednih kreditov k proračunskim dvanajstina. Kakor je znano, je bila vlada zaradi razpusta narodnega predstavništva primorana, da podaljša proračun za leto 1939/40 za 4 mesce v smislu člena 103 ustave. Glede na izjemne razmere, ki od prejšnjega leta vladajo v Evropi in glede na novo notranjo ureditev ni bilo mogoče v tako spremenjeni situaciji enostavno podaljšati proračun za leto 1939/40. Proračun za štiri dvanajstine je bil zaradi tega korigiran v računskem in zakonitem delu. Te korekture so bile izvršene z uredbo na osnovi člena 116 ustave, ki omogoča izjemo od redne ustavne procedure v izrednih razmerah.

S potekom proračunskih dvanajstine se je znova postavilo vprašanje nadaljnjih dvanajstine. Ker se razmere niso spremenile, je treba tudi sedaj prevzeti isto proceduro in je bilo sklenjeno, da se ponovno uporabi čl. 103 ustave, po katerem se lahko proračun s kraljevim ukazom podaljša do konca proračunskega leta. Nove proračunske dvanajstine za razdobje avgust – marec bodo izdane na isti osnovi, kakor je bila izdana uredba o proračunskih dvanajstinah za april – julij.

Evropska vojna, ki je v polnem teku, je tudi v nevarnih državah izvala stanje, ki zahteva, da se izdajo izjemni ukrepi gospodarskega in finančnega značaja. Pod takimi okolnostmi doslej še ni bil izdan noben proračun, odkar obstoji naša država. Kr. vlada je pred težko nalogo, prilagoditi proračun izrednim razmeram in potrebam, pri čemer si prizadeva, da docela ne izčrpa finančne moči gospodarstva in državljanov in mora postavljati zahteve na močnejše sloje, da doprinejo žrtve v korist gospodarske šibkosti, od katerih se ne more več zahtevati. V izdajanju finančnih ukrepov naša država ni ostala osamljena. K takim ukrepom so bile prisiljene tudi bogate evropske in izvenevropske države. Ukrepi, ki jih je napravila naše država, so zelo umerjeni. Jasno je, da bomo morali tudi mi, če bo se-

danje stanje v svetu trajalo naprej, izdati še nadaljnje ukrepe.

Ekspozije finančnega ministra navaja nato, kakšni ukrepi so bili izdani v Nemčiji, Angliji, Franciji, Belgiji, Nizozemski, Švici, Rumuniji, Bolgariji, Turčiji, Grčiji in Madžarski. Finančni ukrepi, ki jih je izdala naša država, se nanašajo predvsem na spremembo sistema iz področja neposrednih davkov. Z dopolnitvijo davčnih zakonov je bilo treba davčne predpise prilagoditi novim razmeram, in sicer na ta način, da so bile deloma povečane davčne stopnje pri močnejših davčnih zavezancih. Izvršena je bila tudi reforma prometnih davkov in so bile povečane carinske stopnje ter cene monopolskih predmetov. Reforma neposrednih davkov gre predvsem v smeri izpopolnitve davčne tehnike za radi boljše in pravičnejše izterjave davkov v smeri poostrejitve kazenskih določb zaradi preprečenja defraudacij in v smeri korigiranja davčnih stopenj zaradi pravičnejšega obdavčevanja glede na socialni položaj davčnih zavezancev.

Nato navaja ekspozije najvažnejše določbe novih davčnih predpisov. Če primerjamo finančne ukrepe, ki jih je izdala naša država v zvezi z vojnimi stanjem v Evropi, z ukrepi, ki so jih izdale druge evropske države, vidimo, da ti ukrepi niso pretirani in da ne ogrožajo obstanka posameznikom gospodarstva ter imajo bolj značajan korigirajoč nesodobnega sistema. Naravnano je, da je šla vzporedno zahteva po finančnem efektu, ki je potreben glede na povečanje izdatkov. Poleg povečanih potreb v zvezi z narodno obrambo pa so tudi drugi faktorji, ki vplivajo na sestavo proračuna. Eden teh glavnih faktorjev je naraščanje cen predmetov, ki jih država nabavlja za svoje gospodarstvo in v administraciji. Ne da bi se spuščal v razloge dvigovanja cen, od katerih je vojna posledica eden najvažnejših, je treba ugotoviti, da se je indeks cen uvoznega blaga nasproti stanju v juniju lanskega leta dvignil za 46,2%, medtem ko so se izvozni proizvodi podražili za 31,3%.

Proračun za 1. 1940/41 znaša 14.708 milijonov

Če hočemo analizirati predlog proračunskih dvanajstine, je potrebno, da se spravi v organsko zvezo s štirimi že izdanimi proračunskimi dvanajstina, zlasti če hočemo dobiti pravilno sliko. Krediti za razdobje avgust 1940 – marec 1941 ne grejo preko stanja, ki je bilo ustvarjeno s proračunskimi dvanajstina za razdobje april–julij 1940. Krediti so celo sorazmerno manjši. Če vzamemo celotno razdobje 12 dvanajstine kot proračun za leto 1940–41, tedaj znaša ta proračun 14.708 milijonov din. Proračun za leto 1939–40 je znašal, če ga zmanjšamo za kredite, prenešene na banovino Hrvaško, 12.328 milijonov dinarjev, tako da znaša dejansko povišanje na-

sproti proračunu za prejšnje proračunsko leto 2380 milijonov dinarjev. Od tega celotnega povišanja odpade na povečanje izdatkov v prvih štirih dvanajstinah 810 milijonov, na povečanje v nadaljnjih osmih dvanajstinah pa 1570 milijonov. Od celotnega proračuna odpade na kredite vrhovne državne uprave 1%, na pokojnine in invalidske podpore 8,9%, na državne dolge 10,4%, na pravosodno ministrstvo 2,7%, na prosvetno ministrstvo 5,7%, na zunanje ministrstvo 1,9%, na notranje ministrstvo 3,8%, na finančno ministrstvo 6,5%, na vojsko in mornarico 26%, na gradbeno ministrstvo 1,8%, na prometno ministrstvo 22,6%, na pošto, telegraf

čiščenja. Pred kratkim sta bila izdana dva zanimiva odloka, ki pomenita nekakšen uvod v proces proti takozvanim »krivcem« za vse, kar se je zgodilo. Mislimo tu na dekret o reviziji naturalizacij onih tujcev, ki so pridobili francosko državljanstvo po naturalizacijskem zakonu iz leta 1927, ter na dekret o odvzemu državljanstva in zaplombi premoženja vsem onim Francozom, ki so med 10. majem in 30. junijem letošnjega leta brez utemeljenega razloga ali brez kakega državnega naloga zapustili matično zemljo. V obeh primerih bo torej potrebna osebna preiskava v vsakem primeru zase. Če sedaj pa se napoveduje, da bodo določbe drugega dekreta zajele več bivših ministrov, med njimi Daladiera, Jeana Zaya, Mandela in druge, in to ne glede na raziskovanje njihovih krivd, ki bo predmet procesa pred posebnim sodiščem. Ta preiskava se bo nanašala na čas, ko bi bila morala Francija biti pripravljena na vojno, pa to ni bila, kakor tudi na samo vojno napoved Nemčiji. Razširila pa se bo tudi na vojno vodstvo ter na odgovornost za nedelavost v dobi prvih devet vojnih mesecev po vojni napovedi. Razen že navedenih se navajajo imena ministrov Campinchiya, Delbosa, Gamelina, Bluma, Piera Cota ter ministrskega predsednika

Reynauda. Večina navedenih je že zaprtih ali postavljenih pod strogo nadzorstvo.

Kakor vidimo, je torej v teku zelo resno in ostro postopanje proti onim, ki so obtoženi kot krivci za vojni poraz Francije. Ti ukrepi so naperjeni prav proti osebam, glede katerih so se nemški in italijanski listi v zadnjem času največ pritoževali. Kako naj si torej razlagamo nove napade na maršala Pétaina in njegove sodelavce v istih listih? Nekatera poročila skušajo pojasniti to ozadje z razkrivanjem nekaj tajnih zvez sedanje francoske vlade z angleškimi oblastmi, zvez, ki naj bi se vzdrževale preko Portugalske in nekaterih južnoameriških republik. Ali so te domneve točne, je za sedaj še zelo težko reči. Nekaj podobnega pa mora biti v ozadiju nemško-italijanske rezerviranosti napram Franciji, ako čitamo na primer v italijanskem listu »Regime Fascista« naslednjo ugotovitev: Igra se ni zaključena in Francozi delajo prav, ko v nas podpirajo ogenj mrznje. Tako bo poslednji obračun izvršen z mnogo manj usmiljenja, kar mi tudi želimo.« Ti stavki se namreč nanašajo na očitek, da se Francozi v svoji miselnosti — ne le na znotraj, temveč tudi na zunaj — niso prav nič spremenili...

3,8%, na kmetijsko ministrstvo 0,9%, na trgovinsko ministrstvo 0,3%, na ministrstvo za gozdo in rudnike 1,8%, na ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje 1,4%, na ministrstvo za telesno vzgojo 0,2% in na proračunske rezervne kredite za 0,3%.

Izdatki za vrhovno državno upravo se praktično niso povečali, temveč so se zmanjšali, ker so izpadli krediti za narodno skupščino za 33 milijonov. Pri pokojninah in invalidskih podporah znaša povečanje 263 milijonov ali 25% v primeri s proračunom za prejšnje leto. Kar je v zvezi s povišanjem pokojninskih prejemkov na podlagi nove uredbe o pokojninah.

Za državne dolge je predvideno povečanje izdatkov za 389 milijonov ali 34%, kar je v zvezi z ureditvijo starih državnih obveznosti, od česar odpade na obresti za predvojne dolge Srbije 56 milijonov in za prevzete javne in pokojninske dolge, izvirajoče iz bivše avstrovske monarhije, 78 milijonov. Pri čemer je predviden znesek 20 milijonov za ureditev anuitetne službe pri nacionalnem bloku nasledstvenih dolgov.

Izdatki pravosodnega ministrstva so se povečali za 33 milijonov ali za 8,9%, kar je v zvezi z večjim številom sodnikov in sodnega osovja.

Pri prosvetnem ministrstvu znaša povečanje izdatkov 96 milijonov ali 13%. Ze v prejšnjih proračunskih dvanajstinah je bilo odobreno okrog 150 novih suplentskih in okrog 150 proforskih mest. Sedaj pa je še odobreno 300 učiteljskih mest.

Zunanje ministrstvo zaznamuje povečanje izdatkov za 21 milijonov ali 13,7%, kar je predvsem posledica ustanovitve novih poslaštstev v Moskvi in Alžiru in z ureditvijo prejemkov uradnikov in uslužbencev v inozemstvu.

Pri notranjem ministrstvu znaša povečanje izdatkov 3,2 milijona din ali 0,6%, pri finančnem ministrstvu pa 99 milijonov ali 11,6%. Kar je pripisati uvedbi intenzivnejše službe pri nabiranju državnih dajatev in je deloma v zvezi z naraščajočimi stroški državnega gospodarstva spriči višjih cen in povišanih delavskih mezd.

V resoru vojske in mornarice znaša povišanje 943 milijonov din ali 32,2%, kar se nanaša na izredne potrebe vojske in mornarice.

Gradbeno ministrstvo izkazuje povečanje za 43,4 milijona din ali za 20,3%. Večji izdatki se nanašajo na stroške pri vzdrževanju državnih cest v zvezi s podražitvijo materiala in delovnih moči. Vzdrževalni stroški so prej znašali 11.000 din na kilometer, sedaj pa znašajo 13.500 din.

V resoru prometnega ministrstva znaša povečanje izdatkov 383 milijonov din ali 12,8%, kar se nanaša deloma na gradnjo novih prog, deloma na povečane stroške za pogonski material in podražitev delovnih moči.

Ministrstvo za pošto, telegraf in telefon izkazuje povečanje za 90 milijonov din ali 19,2%, kar je v zvezi z ureditvijo novih objektov, nabavo prevoznih sredstev in povečano subvencijo paroplovnim družbam.

Kmetijsko ministrstvo izkazuje povečanje kreditov za 24 milijonov din ali 20,9%.

Proračun trgovinskega ministrstva je narasel za 4,7 milijona din ali za 11,3% in se povečanje nanaša na ustanovitev novih institutov v zvezi s pospeševanjem zunanje trgovine.

Ministrstvo za gozdo in rudnike izkazuje neznatno povečanje za 3,8 milijona din ali 1,5%, pri ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje pa so se povišali izdatki za 7,9 milijona din ali 3,9%.

V resoru ministrstva za telesno vzgojo so izdatki narasli za 9,8 milijona din ali 51,3%, ki se nanaša na organizacijske stroške v zvezi s telesno vzgojo.

Večji donos davkov

Pri vsem tem ne smemo izgubiti iz vida, da je to naš vojni proračun. Nastane vprašanje, kako naj se pokrijejo večji izdatki, ki znašajo, kakor rečeno, v primeri s prejšnjim proračunom 3280 milijonov din. Večji izdatki bodo pokriti z naraslimi dohodki in je večje kritje doseženo v že izvršenem povečanju fiskalnih bremen in v povečanju dohodkov od monopola in državnega gospodarstva. Dohodki so kalkulirani tako, da je predviden večji donos neposrednih davkov v višini 970 milijonov din; od tega odpade na večji donos zemljnine 80 milijonov, na večji donos zgradarine 30 milijonov, na večji donos pridobnine 240 milijonov, na večji donos družbene davka 100 milijonov, na večji donos prometnega davka in luksuznega davka 340 milijonov in na večji donos specialne-

ga prispevka za narodno-obrambni sklad 180 milijonov.

Nadalje je predvideno povečanje dohodkov od trošarin v višini 250 milijonov, taks v višini 170 milijonov in carin v višini 220 milijonov. Končno znaša povečanje dohodkov monopolov 300 milijonov in povečanje dohodkov od državnega gospodarstva 471 milijonov.

V zvezi z gornjimi cenitvami je treba poudariti, da so to oprezne kalkulacije, zlasti, kar se tiče dohodkov iz državnega gospodarstva, ki bodo gotovo še večji, nego je predvideno.

Ko je nastopilo otežkočenje življenjskih pogojev, je kr. vlada skušala popraviti položaj uradnikov, ki jih je podražitev najbolj zadela. Tega doslej ni mogla izvesti glede na velike potrebe za narodno obrambo. Čeprav se niso nastopili najpovoljnejši momenti, vendar hoče kr. vlada pokazati dobro voljo, zato je pristopila k reševanju tega nujnega vprašanja in je izdala uredbo o povečanju prejemkov državnih uslužbencev. Večje izdatke v ta namen bo vlada krila z večjimi dohodki in s prihranki pri rezervaciji kreditov.

Finančne odredbe

S finančnimi odredbami, ki se izdajo k proračunskim dvanajstina, so obsežne v prvi vrsti one določbe, ki se nanašajo na izvršitev proračunskih dvanajstine. Od ostalih važnejših določb je predvsem omejitvi določbo § 1., ki pravi, da predstavljajo proračunske dvanajstine za april – julij in avgust – marec eno proračunsko razdobje, to je proračun za leto 1940/41, za katero se bo sestavil en zaključni račun.

Dvajsetodstotno rezerviranje materialnih izdatkov

Nadalje je zelo važna določba, v kateri je predvideno, da se vsi materialni izdatki, predvideni v novih proračunskih dvanajstinah, smejo potrošiti samo do zneska 80% predvidenih kreditov, medtem ko se sme ostalih 20% porabiti samo z odobrenjem finančnega ministra. Predvidenih 20%, ki se ne smejo izkoristiti, se nanaša na vse kredite za materialne izdatke, tako redne, naknadne, kakor tudi izredne. Ta določba daje finančnemu ministrstvu v roke regulativno sredstvo, s katerim bo izkoristitve kreditov urejeval v razmerju, kakor bodo prispevali državni dohodki.

Glede materialnih izdatkov državnih podjetij in usatnov je bilo že s § 5 finančnega zakona za leto 1939/40 predvideno, da se smejo ti izdatki povečati na račun večjih dohodkov do 5% v proračunu predvidenega kredita z odločbo resornega ministra, do 10% pa po odločbi finančnega ministra, preko tega pa z odločbo ministrskega sveta. Sedaj je ta predpis spremenjen v toliko, da se lahko do odobritvi ministrskega sveta na predlog resornega in finančnega ministra vsrjšijo izdatki pri večjih dohodkih brez ozira, če je ustrezaajoči kredit v proračunu predviden. Ta določba je razširjena tudi na upravo državnih monopolov.

Končno je treba poudariti, da finančne odredbe k proračunskim dvanajstina ne vsebujejo nobenih tujih elementov, ki jim ni mesta v finančnem zakonu, in katerih je bilo prej vedno dovolj. V finančnih odredbah tudi ni nobenih skritih izdatkov niti pooblastil za take izdatke, s katerimi bi se proračun dvignil na večji znesek, kakor je predviden.

Finančno stanje v prvih 4 dvanajstinah

Omeniti moramo tudi proračunsko ravnotežje v prvih štirih dvanajstinah. Skupni krediti, ki so bili v tem razdobju na razpolago, so znašali 3688 milijonov. Po podatkih o dejanskem potrošenih izdatkih v teh 4 mesecih pa so znašali doseženi izdatki 2798 milijonov, dohodki pa so v teh 4 mesecih dosegli 3256 milijonov.

V vsakem primeru se vidijo znaki naraščanja pri državnih dohodkih. Številni fiskalni ukrepi tudi še niso prišli v celoti do izraza in se bo efekt teh ukrepov pokazal šele v prihodnjih 8 proračunskih mesecih. Tako so nove železniške tarife stopile v veljavo šele 15. junija in tudi moči davki zapadejo šele v jeseni. Tudi davki, ki se imajo povečati na podlagi davčne reforme, še niso prišli, ker se odmera ni mogla takoj izvršiti po novih predpisih. Če končno upoštevamo, da se da z rezervacijo izdatkov vedno regulirati proračunsko ravnotežje po obsegu pritekaajočih dohodkov, je jasno, da ne bo doseženo samo proračunsko ravnotežje, temveč da bo državno gospodarsko pokazalo tudi precejšnje presežke.

Dr. Šutejeva pojasnila o izrednih dokladah

Po ekspoziju je dal finančni minister za tisk naslednjo izjavo:

V novem proračunu sem zahteval od vlade, da mi dovoli znižanje materialnih izdatkov za 20 odstotkov. V proračunu 1939/40 so bili materialni izdatki znižani za 10 odstotkov, v dvanajstinah za prve štiri mesce tekočega proračunskega leta za 15 odstotkov, v dvanajstinah za naslednjih

8 mesecev pa imam pravico, da zadržim pri materialnih izdatkih 20 odstotkov. Jaz sem moral poskrbeti, da najdemo na kakršen koli način potrebna sredstva, da se končno uredijo prejemki državnih uslužbencev. Na drug način se to ni moglo doseči. Vse, kar smo dobili, smo morali tudi

Nadaljevanje na II. str.

izdati. Od 1. aprila dalje smo morali izdati za izredne izdatke 200 milijonov, sedaj zopet nadaljnjih 100 milijonov za neprilakovane izdatke. S prihranki, ki bodo doseženi pri materialnih izdatkih, bo ustvarjena rezerva, s katero bomo mogli izboljšati prejemke državnih uslužbenecov. Najbližji meseci so minili in sedaj prihajajo boljše časi.

Sedaj lahko objavite, da bo jutri ali po jutrišnjem izšli uredbi, ki je že podpisana, o izrednih dokladih državnih uslužbenecov in upokojencev. Po uredbi bodo znašali efektivni izdatki 700 milijonov, za katere bomo našli pokritje s prihranki. Izredne doklade niso velike. Od njih so izključeni vsi državni uslužbenec od četrte skupine navzgor, dobivali pa jih bodo vsi državni uslužbenec od vključno pete skupine. Izredne doklade so namenjene delavcem, nižjim in srednjim kategorijam državnih uslužbenecov. Za vsakega otroka bodo dobivali po 50 din mesečno izredne doklade, kar znaša skupno 285 milijonov po približni kalkulaciji. Izredne doklade za posamezne uslužbenec bodo znašale 100 do 200 din; srednji in najnižji, ki jih je največje število, bodo več, višje kategorije pa manj. Znano mi je, da je mnogo državnih uslužbenecov, ki so dobivali na roko komaj 600 do 800 din, a so oženjeni in imajo lepo število otrok. Znan mi je primer v Sarajevu, kjer je družinski oče 9 otrok, katerih enemu sem jaz celo botev in od katerih je najstarejši star komaj 16 let, dobival na mesec kot mojster v železniški delavnici komaj 740 din. S tem ni mogel živeti. Sedaj bo dobil 9 krat 500 din za otroke, in še sam 200 din izredne doklade tako da bo njegov položaj vsaj nekoliko izboljšal. Tega nisem smel prej povedati, ker sem zahteval od vlade, da izda najstrožje ukrepe glede stabilizacije cen, da bi to malenkostno povišanje prejemkov državnih uslužbenecov vsaj nekoliko zaleгло. Jaz sem prvotno izključil tudi peto skupino, toda vlada je sklenila, naj se pri tem povišanju upošteva tudi peta skupina. Tako znaša sedaj povišanje letno 671 milijonov din. To pomeni, da moram vsak mesec dobiti novih 60 milijonov, za izplačilo osebnih prejemkov državnih uslužbenecov. Ker je vlada vključila v to povišanje tudi peto skupino, znaša sedaj skupno povišanje 690 do 700 milijonov dinarjev. Uredba je gotova in bo po jutrišnjem, ko se vrnem v Beograd, objavljena, izplačevanje te izredne doklade pa se bo pričelo 1. septembra.

Naglati moram da to povišanje ne gre v okvir prejemkov, ki se štejejo za pokojnino, prav tako pa je ta izredna doklada prosta vseh taks in odbitkov za razne fondne in za davke. Ta doklada ne tvori sestavnega dela rednih prejemkov, marveč posebnost izredno doklado, od katere se niti ena para ne sme odbiti. Ta izredna doklada se bo izplačevala vse tako dolgo, dokler bodo trajale sedanje izredne prilike. V tej zvezi moram naglati, da spada naša država v vrsto uradniških držav. Če pa pogledamo z druge strani, pa vidimo, da smo

kmečka država. Zato se moramo vprašati, kaj ima naš lačen kmečki narod od tega aparata. Vlada se že bavi se tem, da uredi to vprašanje. Ob priliki nedavnih izjav v listih sem naglasil, da nisem prišel na to mesto zato, da bi vršil funkcijo najvišjega uradnika, marveč zato, da ustvarim druge predpogoje in druge osnove za pospeševanje splošne narodne proizvodnje. Brez tega ne more biti zdrave politike. Kaj bomo storili, to boste kmalu slišali. Pripravljalne dela so že v teku, a vse to zahteva tudi velika denarna sredstva. Ta sredstva ne morejo biti v proračunu, marveč jih moramo iskati izven proračuna, upam pa, da jih bomo našli.

Ali s posojilom? O tem se ne govori. Mi smo marsikaj pustili tako, da ni povoda za krik in vik. Mi ne uničujemo gospodarstva, nego ga podpiramo. Je pa mnogo razlogov, ki zahtevajo, da postavimo splošno proizvodnjo na popolnoma drugo osnovo, a zato so potrebna sredstva. Pri delu za dvig splošne proizvodnje ni dolžna delati sama vlada, marveč mora sodelovati vse narod, oni ki imajo več, bolj, oni, ki imajo malo, pa temu primerno.

Se nekaj bi želel povedati. Mi smo država, ki ima dovolj delovne sile, ki išče zaposlitve ali je ne more najti. Smo tudi država, ki ima dovolj sirovin, a vendar dotedaj nismo storili vsega, kar bi bili mogli, da se ta delovna sila zaposli. To pa samo zaradi tega, ker nismo imeli kredita. Po mojem globokem prepričanju operiranje s predpostavko »Nema kredita« pomeni siromaštvo duha za one, ki so na vladi in upravljajo državo. Če je oblast v stanju, da opravičeno zajame vse socialno-ekonomske odnose svojih državljanov, potem ne sme nikdar odgovarjati, da nima kredita za ono, kar je nujno za bitne interese in razvoj naroda, za pospeševanje splošnega gospodarstva in potem njega za krepitev države in njen obstoj. Pri zavedal sem si, da storim vse, kar je mogoče za stabilizacijo cen. Vlada je izdala potrebno uredbu, toda jaz sam nisem v stanju, da vse reguliram. Baš državni uradniki bi bili pozvani in dolžni, da budno kontrolirajo cene, kajti sicer je iluzorno vsako povišanje, če se cene še nadalje povišujejo.

Novinarji so hoteli g. ministru postaviti še razna vprašanja, toda finančni minister je to odklonil, češ, ne sprašujte me za stvari, zaradi katerih nisem prišel semkaj. Kadar govori finančni minister, mora biti vse točno po številkah in vse čvrsto. S tem sem končal.

G. minister je nato novinarje povabil na malo zakusko, ki jo je priredil ljubljanski dopisnik Centralnega Presbija. Zakuski sta prisostvovala tudi soproga g. ministra ter ban dr. Natlačen. V nevezanem razgovoru je g. minister tolmačil novinarjem razne ukrepe, ki jih je izdal in svoje poglede na splošne gospodarske in finančne zadeve. Naglasil je potrebo o korenitih reformah, glede katerih pa je odklonil vsako podrobnejše pojasnilo.

Nj. Vis. kneginja Olga je obiskala Ljubljano

Ljubljana, 31. julija
Okrog 16.45 se je na vogalu Knaflijeve in Selenburgove ulice v neposredni bližini našega uradništva in uprave ustavil luksuzni avtomobil, iz katerega je izstopila Nj. Vis. kneginja Olga v spremstvu dvorne dame. Prijelajala se je v mesto, da opravi nekaj nakupov, in je v pičli uri obiskala celo vrsto trgovin. Tako se je pri trvdki Sport-Kmet na vogalu Beethovne ulice in Aleksandrove ceste zanimala za nekatere potrebščine za tenis, od tod je odšla v Gorčev trgovino na Tyrševi cesti, kjer so jo prav tako zanimala razne sportne potrebščine, nato pa je krenila v Prešernovo ulico. Tu se je ustavila najprej pri trvdki Rokavičar, nato pa obiskala trvdko Gregorič in Avšičev trgovino z manufakturami. Preko Marijinega trga in Wolfve ulice je zavila na Kongresni trg, kjer je stopila v prodajalno trvdke Tabor, znane trgovine spominčkov in igrač domačega izdelka. Trvdko Tabor je Nj. Vis. kneginja Olga obiskala že pred dobrim tednom in tudi pri tej priliki je nakupila nekaj igrač in spominčkov predmetov, da s tem izkaže priznanje delu domačih rok in lepoti starega domačega sloga. Od tod se je vrnila v Selenburgovo ulico, kjer se je mimogrede oglasila še pri trvdki Jurman in si izbrala par očal, nato pa je stopila v avto in malo pred 17.45 odhitela nazaj proti Gorenjski.

mogoče napovedati rezultata letošnje žetve. Smatra se, da bo dosežen normalni presežek za izvoz.

Seja rumunske vlade

Bukarešta, 31. julija. AA. (Rador). Na snočni seji vlade sta ministrski predsednik Gurgutu in zunanji minister Manoilescu obširno poročala o razgovorih, ki sta jih imela v Solnogradu z vodjo Nemčije in zunanjim ministrom v Ribbentropom, v Rimu pa z Mussolinijem in zunanjim ministrom Ciano. Zatem je ministrski svet razpravljal o načinu, kako naj se čimprej in čim boljše izvede v praksi načelo nove politične orientacije države.

Izdano je bilo uradno poročilo, da je notranje ministrstvo odpustilo vse židovske uradnike. Odpuščenje židov iz ostalih ministrstev se nadaljuje.

Po havanski konferenci

Havana, 31. julija. AA. (DNB) V torek popoldne je bila končna svečana seja vseameriške konference. Kubanski zunanji minister, ki je predsedoval seji, je med drugim naglasil, da sklepi vseameriške konference ne ustvarjajo novega prava in da niso naperjeni proti tretjim državam, temveč so vsi le obrambnega pomena. Sprejeti so bili zato, da se ohrani mir in varnost držav obeh Amerik. Takoj po končani seji je delegacija Zedinjenih držav odpotovala.

Pred svojim odhodom iz Havane je ameriški zunanji minister Hull dejal, da je vseameriška konferenca dokazala enotnost vseh ameriških držav. Države obeh Amerik so dokazale kontinentalno solidarnost. Na koncu je Hull naglasil važnost gospodarskega sodelovanja med ameriški državami.

Težkoče z uvedbo vojaške dolžnosti

Washington, 31. jul. j. (A. R.) Včeraj bi moralo biti v ameriškem senatu glasovanje o predlogu zakona za uvedbo splošne vojaške dolžnosti v Zedinjenih državah. Po dokaj dolgotrajni debati, v kateri so se pokazala nekatera nesoglasja, pa je vojaški odbor senata glasovanje odložil za nedoločen čas. Nasprotstvo za nastala v prvi vrsti zaradi zahteve republikanških članov, da naj bi Roosevelt objavil svoje mnenje glede prave svrhe zakona o uvedbi splošne vojaške dolžnosti. Na to zahtevo je demokratijski tabor očital republikancem, da skušajo iz vprašanja, ki se tiče obrambe Zedinjenih držav, kovati zase politični kapital. Zaradi teh in drugih nesoglasnosti je moral vojaški odbor senata nadaljnjo debato in glasovanje o zakonu odložiti na kasnejši čas.

New York, 31. jul. j. (DNB). Vojaški odbor ameriškega senata je na svoji včerajšnji seji soglasno odobril predlog zakona, ki pooblašča predsednika Roosevelta, da lahko vse rezervne oficirje narodne garde pokliče v obdobju 12 mesecev za nedoločen čas na orožne vaje. Zakonski predlog bo sedaj predložen senatu. Kar se tiče uvedbe splošne vojaške dolžnosti v Zedinjenih državah, se je prezident Roosevelt sicer ponovno izrazil za načelo splošne vojaške dolžnosti, ni pa hotel izraziti svojega mnenja o podrobnostih zakonskega predloga, s katerim naj bi se splošna vojaška dolžnost uvedla.

Švedska bo izstopila iz Društva narodov

Basel, 31. jul. j. »Basler Nachrichten« objavljajo poročilo iz Stockholma, po katerem se vladni krogi v Stockholmu bavijo z mislijo, da bi švedska izstopila iz Društva narodov. K temu jo silita spremenjati vojaški politični položaj v Evropi in neprijetna bremena. »Svenska Dagbladet« poroča, da bo o tej stvari razpravljala tudi švedski parlament, ki se v kratkem sestane.

Nov potres v Anatoliji

Carigrad, 31. julija. AA. (DNB) O potresu v Anatoliji v pokrajini Jozgat so se zvedele naslednje podrobnosti: Potres je uničil 12 vasei. Ubilih je bilo 300 ljudi, ranjenih pa 1360. Veliko število trupel je še vedno pod razvalinami. Ubilih je bilo žensk mnogo žensk in otrok. Iz strahu pred novimi potresi se ljudstvo drži zunaj pod milim nebom. Potrese so občutili na področju od obale Črnega morja do Ankare. O obsegu katastrofe se ni točnih podatkov. Stvarna škoda pa je ogromna. Oblasti so organizirale reševalno akcijo.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Vojna poročila

Vojaške operacije obeh taborov so omejene zgolj na letalsko udejstvovanje

Rim, 31. jul. br. (Stefani) Vrhovno poveljstvo italijanske vojske je danes opoldne objavilo naslednje službeno vojno poročilo:

Formacije naših letal iz vzhodne Afrike so znova bombardirale Aden ter v polno zadele dve ladji in velik tank bencina. Vsa letala so se vrnila v svoje oporišče. Sovražnik je poskusil napasti luko Assab; pri tem je bilo eno letalo tipa Blenheim sestreljeno od našega protiletalskega topništva.

Kairo, 31. jul. br. (Ass. Press) Poveljstvo angleškega letalstva je danes objavilo komunikate o poslednjih letalskih akcijah v Afriki. Angleška letala so v teku večerajšnjega dne bombardirala Massauo. Ena bomba je zadela poslopje tamkajšnjega štaba, ena neko petrolejsko, ena pa municijsko skladišče, v katerih je nastala vrsta velikih eksplozij. Učinkovit je bil tudi napad na mornariško vojašnico v Assabu ter na letališče pri Macaaci. S teh poletov se eno angleško letalo ni vrnilo v svoje oporišče. Angleška izvidniška letala so bila nad Derno in so še danes opazila razbitine enajst italijanskih letal, ki so bila uničena o priliki zadnjega angleškega napada na tamkajšnje letališče.

Ze pretekli ponedeljek so italijanska letala napadla Aden. Bombe so zahtevale štiri človeške žrtve, 15 ljudi je bilo ranjenih, gmotna škoda pa je bila manjšega obsega.

Včeraj so italijanska letala letala skušala napasti Malto, toda protiletalsko topništvo in angleška lovka letala so jih pregnala, še preden so se mogla približati otoku.

Zbiranje italijanskih čet pri Mojali

London, 31. julija. AA. (Reuter) Vojaški dopisnik Reuterja piše: Uradno sporočajo, da so Italijani pri Mojaia na meji med Abesinijo in Kenijo zbrali velike oddelke italijanskih sil. Toda malo je verjetno, da bi imeli Italijani namen izvršiti napad na Kenijo z izhodiščem iz Mojaie.

Nemški napadalni poleti nad Anglijo

Berlin, 31. julija. AA. (DNB) Neugodne vremenske razmere so prisilile nemško letalstvo, da je omejilo svoje delovanje. Toda navzile temu so bili izvedeni pretekli noč razen ogledniških poletov nad vzhodno in južno Anglijo tudi bombni napadi na letalske tovarne v Plymouthu ter napadi na pristaniške naprave v Plymouthu in Swanstonu. Prav tako je pretekli noč le malo število britanskih letal letelo nad zapadno Nemčijo. Angleške bombe niso povzročile nobene gmotne škode, niti ni bilo človeških žrtve. Zbiti sta bili dve sovražni letali. Naknadno se poroča, da je bilo 29. julija zbitih skupaj 21 britanskih letal.

London, 31. julija. j. (Reuter). V minuli noči so nemška letala izvršila ponovno več napadnih poletov nad Anglijo. Bombardirala so neko mesto na jugozapadni angleški obali, dalje razne cilje na jugovzhodu Anglije ter v notranjosti. Pri napadu na neko mesto ob jugovzhodni angleški obali je bilo poškodovanih 5 hiš. Smrtnih žrtve ni bilo, le dve ženski sta bili težje, nekaj prebivalcev pa lažje ranjenih. V zgodnjih jutranjih urah so nemški

Amerika in razširjenje blokade v Evropi

Ameriške ladje bodo pristajale v evropskih lukah, dokler bodo imele dostop do njih

Washington, 31. julija. br. (Ass. Press). Ameriški tisk je danes obširno poročal o izjavah, ki so jih dali angleški ministri včeraj na sejah zgorne in spodnje zbornice, posebno pa o izjavah ministra za gospodarsko vojno Daltona in ministra za trgovinsko mornarico Crossa o splošnem razširjenju blokade proti Italiji in Nemčiji ter teritorijem, ki so sedaj pod njuno kontrolo. Listi opozarjajo, da bi mogli biti posebno v trgovinskem prometu med Zedinjenimi državami ter Portugalsko in Španijo prizadeti ameriški interesi.

Danes se je tega vprašanja dotaknil tudi Roosevelt na običajni konferenci z novinarji. Izjavil je, da je bila angleška blokada razširjena tudi na Španijo in Portugalsko, vendar pa vlada Zedinjenih držav službeno o tej stvari še ni prejela nikakega obvestila iz Londona. Ameriške ladje bodo še nadalje odhajale v Evropo, kolikor bo to le mogoče in ne bodo zanje nastale nikake nevarnosti. Pristajale bodo v evropskih lukah, dokler bodo imele dostop do njih.

Poostrena blokada stopila v veljavo

London, 31. julija. j. (Reuter). Ponovna poostrenje gospodarske vojne, ki jo je včeraj v parlamentu napovedal minister za blokado Dalton stopi glaso danes izdane uredbe v veljavo nocoj o polnoči. Vlada uredba o poostrenju blokadi zahteva, da mora biti vsaka nevtralna trgovinska ladja bodisi na poti v pristanišče, kjer namerava natovoriti blago, bodisi da plove iz njega, v posesti pravilno izdanega navicerta (ladjskega potnega lista). Vsaka ladja, ki navicerta ne bi imela, oziroma njen navicert ne bi odgovarjal predpisom, bo od angleške kontrolne službe zaplenjena.

Potopljena angleška pomožna vojna ladja

San Sebastian, 31. julija. br. (Stefani). Kako poročajo iz Londona, je tajništvo admiraltete objavilo, da so nemška letala napadla in potopila pomožno stražno ladjo »Vulgar«.

Izvoz letalskega bencina iz Amerike prepovedan

Washington, 31. julija. j. (Reuter). Vlada Zedinjenih držav je počeni z današnjim dnem prepovedala izvoz letalskega

bombniki nadalje napadli nekaj tovornih ladij ob jugovzhodni angleški obali. Bombne eksplozije so se slišale prav na celino. Angleška lovka letala so nemške bombnike pregnala.

Posvetovanja kralja Jurija

London, 31. julija. j. (Reuter). Angleški kralj je imel danes v tajni seji v Buckinghamski palači posvetovanja z ministrom Attleejem, lordom Stanmoreom, ministrom za letalsko proizvodnjo Beaverbrookom in sirom Walterjem Citrineom.

Italijanski list o izčrpavanju Anglije

Rim, 31. julija. AA. (Stefani) »Giornale d'Italia« pravi, da se zadnje obdobje vojne, ki bo dovedlo do kapitulacije Anglije, ne bo moglo razvijati tako, kakor obdobje, ki je pripeljalo do francoskega poloma, in sicer ne samo zaradi tega, ker je Anglija otok, ki je dobro branjen s stališča vojaške ocene, temveč tudi zato, ker razpolaga Anglija z imperijem, ki se vleče čez vse celine in se z velikimi silami udeležuje v vojni. Vojna z Anglijo bo v prvi vrsti vojna udarjanja po glavi do izčrpanosti. To je prav tisto, kar Italija in Nemčija sedaj delata. Nemčija povzroča s svojimi letalskimi bombardiranj in delovanjem svojih podmornic zmede v mreži tovarn, pristanišč, cest in prometnih žil v Angliji ter tako Anglijo polagoma reže od ostalega sveta. Nastopil bo dan, ko Anglija ne bo mogla več dobivati z ostalih delov sveta potrebnih količin blaga za preživljanje njenega prebivalstva.

Italija razvija podobno delovanje na Sredozemskem morju, Rdečem morju ter Indijskem oceanu. Angleške pomorske sile so podvržene strahotnemu izčrpavanju. Anglija se je morala odreči plobove skozi Sredozemsko morje in je morala na afriškem ozemlju in v sredozemskem bazenu zaposliti pomembne čete vojakov in letal. Končno se zaradi italijanskega delovanja Anglija nahaja danes v skrajno težkem položaju, da bi se upirala drugim silam, ki ogrožajo njen imperij, posebno pa japonski sili ter nacionalističnemu gibanju v Indiji in Južni Afriki. Tako se bo nadaljevalo izčrpavanje Anglije na neizprosni način do popolne zmage osi.

Churchill nadzira vzhodno angleško obalo

London, 31. julija. j. (Reuter). Predsednik vlade Churchill je danes napravil nenapovedan obisk v vzhodni Angliji z namenom, da nadzira obalne utrdbe ter druga obrambna dela, ki so trenutno v teku na vzhodni angleški obali. Peljal se je v avtomobilu vzdolž obale ter je na raznih mestih stopil z voza, da je pregledal posamezne sektorje utrdbenih naprav. Z velikim zanimanjem je sledil delu na utrdbenih napravah ter se razgovarjal z vodnimi častniki. V prisotnosti delavstva je ministrski predsednik pripomnil: Zadovoljen sem z napredkom utrjevalnih del. Hitler sedaj, ako bi hotel napasti Anglijo pač ne bo imel niti približno tako lahkega posla, kakor bi ga imel pred nekaj meseci.

Govor ministra Crossa

London, 31. julija. AA. (Reuter) Minister za trgovsko mornarico Cross je danes v svojem radijskem govoru izjavil: Lahko se zgodi, da pride vsak trenutek zaradi sovražnega delovanja do nenadnih sprememb v ukrepih, ki smo jih izdali glede naših pristanišč. Imamo načrte, da bodo odgovorili na vsako tako morebitnost. Za sedaj ne moremo predvideti, do katere mere bo sovražnik oviral promet v naših pristaniščih, toda sklep je jasen. Mi moramo še sedaj kolikor je le mogoče preprečiti napiranje naših pristanišč. Na ta način bomo lahko čakali na burjo, kadar se bo pojavil. Nato je minister poudaril, da razpolaga britanski imperij z največjo mornarico na svetu in da so se angleški mornarici pridružili tudi brodograditelji ter mornarici v Norveški. Ta ogromna mornarica bo odigrala veliko vlogo v zmagi nad sovražnikom.

Zadržani francoski petrolejski ladji

Vichy, 31. julija. br. Francoska vlada je po diplomatski poti v Londonu zahtevala, naj Angleži odpuste iz Aleksandrije dve francoski petrolejski ladji, ki ju tam združujejo. Zaenkrat še ni znano, kakšno stališče je angleška vlada zavzela do te zahteve.

Uvoz riža iz Italije

Beograd, 31. julija. p. V Prizidu se vrši intenzivne priprave za uvoz riža iz Italije. Po zagotovljenih poučenih krogov bo uvoz monopoliziran. Te dni pojde v Milan posebna delegacija Prizida, da se bo tam sestala z delegacijo italijanske ustanove za izvoz riža »Ente del riso«.

Vremenska napoved

Zemunska: Delno oblačno in vedro vreme v vsej državi. Samo v južnih krajih bo pretežno oblačno. V planinskih krajih bodo tu pa tam krajevne nevihte. Toplota se bo znatno spremenila.

Direktna pogajanja z Madžari in Bolgari

Rumunija pripravljena v interesu trajnega miru v jugovzhodni Evropi na teritorialne žrtve

Budimpešta, 31. julija. j. (DNB). K napovedanim madžarsko-rumunskim pogajanjem za revizijo sedanje meje, pripominjajo v poučenih madžarskih krogih, da je Madžarska s svoje strani že dokončala vsa praktična pripravljala dela za ustvaritev zares trajnega miru v jugovzhodni Evropi. Izven dvoma je seveda, da bo morala v tem okviru dati Rumunija gotove teritorialne koncesije. Madžarska je pripravljena vsa med njo in Rumunijo vsečena vprašanja urediti z direktnimi pogajanj. Glede kraja, kjer naj bi se ta pogajanja vršila, doslej še ni bil storjen noben sklep, dasi so vedeli gotovi viri tudi o tem že poročali. Prav tako tudi doslej še med obema državama ni bilo govora o predhodni odstopitvi oziroma simbolični evakuaciji gotovih mest na teritoriju, ki ga zahteva Madžarska.

Berlin, 31. julija. br. (Stefani). V tukajšnjih diplomatskih krogih zanesljivo pričakujejo, da se bodo že v kratkem pričela neposredna pogajanja med Rumunijo in Bolgarijo, ki se bodo razvijala v duhu medsebojnega razumevanja, da bi se dosegel resnično pravičen sporazum, sprito katerega bo omogočen razvoj tesnih prijateljskih odnosov med obema državama. Novi sporazum mora postati trdna osnova za mir v jugovzhodni Evropi ter za gospodarski in kulturni napredek narodov na Balkanu.

Pričakovati je, da se bodo jugovzhodne države pri ureditvi svojih vzajemnih odnosov ravnale po načelu reda, kakršnega je zasnova os za obnovo Evrope. Nemčija in Italija sta hoteli samo dopovedati vsem prizadetim državam na evropskem jugovzhodu, da se morajo same med sabo sporazumeti. Osnovi velenosti jim bosta prišli na strani s primernimi nasveti in bosta skrbela, da bodo izostali sleherni tuji vplivi, ki bi utegnili pokvariti gradnjo novega reda v Podunavju in na Balkanu.

Rumunski načrti

Bukarešta, 31. julija. AA. (Rador) Zunanji minister Manoilescu je dal predstavnikom tiska naslednjo izjavo:

Predsednik vlade in jaz sva v Nemčiji in Italiji ugotovila popolno razumevanje za sedanji položaj Rumunije. Lahko sem ugotovil zadovoljstvo, s katerim je Adolf Hitler sprejel vest o novi politični orientaciji Rumunije. Vodja Nemčije in duce sta se zanimala za vse manifestacije našega narodnega življenja ter sem po razgovorih, ki smo jih vodili, prepričan, da sta državi ovi odločeni zagotoviti Rumuniji mirno in napredno življenje. Posebno mi je na tem, da naglasim, da ima Rumunija popolno svobodo odločati o svoji politični in gospodarski usodi, četudi krožijo v gotovih tujih listih nasprotne absurde vesti.

Glede politične in gospodarske neodvisnosti Rumunije v novem sistemu jugovzhodne Evrope je bilo tako v Berchtesgaden kot v Rimu naglašeno, da je najvažnejše vprašanje to, da mora biti rumunsko gospodarsko življenje organizirano na osnovi lastnega nacionalnega kapitala ter mora funkcionirati z lastnimi delovnimi močmi.

To so pogoji za ustvaritev boljše bodočnosti razvoja naših tvornih sil. Državi ovi bosta postali v bodočnosti naši najboljši kupovalci in dobavitelji. O kakšnem gospodarskem vsiljevanju držav osi sploh ne more biti govora. Glavna skrb držav osi je ohranitev miru na Balkanu in ti dve državi, ki igrata sedaj najvažnejšo vlogo, sta se na istem potu srečali z Rumunijo. Mi želimo mir, toda mir, ki spoštuje rumunske pravice. Rumuni so zaradi ohranitve miru pripravljani za žrtve, če pa bi bile prekoračene gotove meje, potem znajo Rumuni iti tudi po drugi poti.

Glede gotovih vprašanj se del tujega tiska neprestano bavi tudi z vprašanji, ki presegajo obseg in pomen prvih vprašanj. Gre za ureditev razmer med nami in našimi sosedi Madžari in Bolgari. Vlada je pripravljena dati pobudo za neposredna pogajanja. Kakor je izrazila svojo voljo napram predstavnikom osi, tako izjavlja tudi sedaj, da je pripravljena ponovno dokazati svojo dobro voljo in v prijateljskem ozračju s sosedi razpravljati o vseh vprašanjih. Potem ko smo 20 let vodili politiko najširše pomirljivosti, smo sklenili urediti vsa ta vprašanja na radikalni način brez najmanjše krivice in popolnoma v duhu časa. Ena teh metod je izmenjava prebivalstva in ta metoda je dala doslej najboljše rezultate. Na ta način se nam bo posrečilo znižati število pripadnikov narodnih manjšin ter istočasno okrepiti narodno edinstvo. Trudili se bomo priprajati v okvir rumunske države vse Rumune, ki so danes izven njenih meji, istočasno pa se bomo osvobodili odgovornosti za gotove etniške manjšine. Da bi dosegla ta cilj, je vlada odločena uporabiti vsa sredstva, ki je stoji na razpolago in ki so prikladna za izvedbo te naloge. Naš cilj je ustvariti čim večjo homogenost Rumunije.

Angleški protest v Bukarešti

Bukarešta, 31. julija. br. Britanski poslanik je bil danes popoldne v zunanjem ministrstvu ter je izročil zastopniku ministrstva notranje angleške vlade, ki v njej protestira proti postopanju rumunskih oblasti z angleškimi funkcionarji raznih petrolejskih rafinerij in drugih industrijskih naprav, kakor tudi še posebej proti zaplemi vsega imetja angleške petrolejske družbe »Astra Romana«.

Izvoz petroleja v Nemčijo

Rim, 31. julija. o. Izvoz rumunskega petroleja v Nemčijo se je v zadnjem času zelo povečal. Samo v Juliju so izvozili v Nemčijo 200.000 ton nafte in petroleja. Večino namadha v Nemčijo bencin za letala. Izvoz v druge države je skoraj docela prenehal. Za izvoz petroleja v Italijo se pravkar vršijo velike priprave.

Ugodna žetev

Bukarešta, 31. julija. AA. (DNB). Zaradi ugodnega vremena v zadnjih tednih so izšli za rumunsko žetev ugodni in dobri. Ječmen in oves sta posebno dobra ter se računata, da bo preostalo 70 do 80 tisoč ton ovsu za izvoz, ječmena pa čez 300.000 ton. Stanje pšenice se sicer boljše, vendar ni

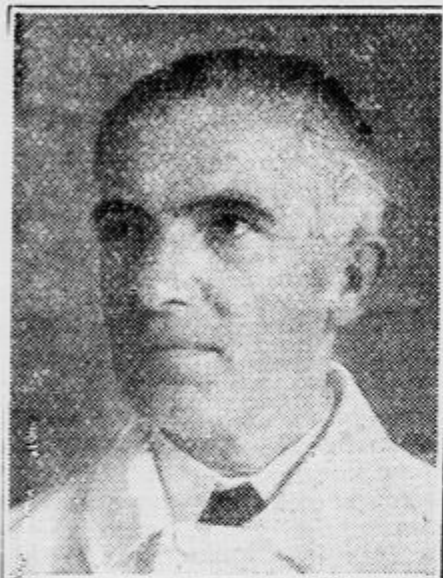

Naši kraji in ljudje

Dve leti borbe proti raku

Zavodu, ki v tesnih razmerah dosega lepe uspehe, bi bilo treba nuditi najpreprostejše pogoje za razvoj

Pred dvema letoma na današnji dan je bil v Ljubljani otvorjen zavod za raziskavanje novotvorb. Kako je bila prepotrebna njegova ustanovitve, so pokazali že prvi tedni. Takoj prve dni pa je bilo spoznanje, da prihaja velika večina bolnikov z rakom prekasno, ko je rak raznešen že po

Vodja zavoda docent dr. I. Cholewa

vsem telesu. Sprva so upali, da se bo to v par mesecih spremenilo; vendar je po dveh letih število onih, ki pridejo prekasno, še vedno zelo veliko. To je nepopravljiva škoda, saj je veliko število za rakom obolenih v začetnem štadiju ozdravljivih. Kako pa je moči spoznati začetni rak? Hraste na koži, ki ne zarasto tako hitro ko običajno, grče v dojki, krvavitev iz črevesja, pri ženskah krvavitev v dobi, ko to ni normalno — vse to so znaki, ki naj opozorijo vsakega posameznika, da stopi k zdravniku po svet.

Banovinski zavod za raziskavanje novotvorb je za zdravljenje najmodernejše opremljen; trpi le zaradi velikega pomanjkanja prostora in razpolaga ta čas le z 28 posteljami. In vendar je bilo v prvih dveh letih obstoja sprejetih 1566 bolnikov, 473 moških in 1093 ženskih. Pri tem pa moramo pomisliti, da leže bolniki pogosto v zavodu skoraj po dva meseca. Oskrbnih dni je bilo 17.863, izvršenih je bilo 127 velikih in 214 manjših operacij. Aplikacij radija je bilo 982. Dosti je bolnikov, ki imajo radij na sebi oziroma v sebi po 10 dni in več. Rentgenskih obsevanj je bilo 15.817 na treh različnih aparatih: na velikem Stabilvitu 13.256, na aparatu po Schäfer-Witteju 521 in na aparatu po Chaulu 2040.

Na žalost pa mora zaradi pomanjkanja prostora stati velik aparat v isti sobi kot radij. Ker je neprestano velik obrat, se zdravo osebe zavoda po malem, neprestano obseva z radijem. Tega nedostatka prav zaradi tesnih prostorov ni mogoče odpraviti. Kljub temu skuša osebe čim vestneje vršiti svojo nalogo, ki je v resnici težka in naporna. Kako lepo je kirurgu, ko prerezje bolečo gnojno bulo; bolniku odleže, popuste mu bolečine in vesel zapusti bolnico. Kako lepo je porodničarju, ko odpusti zdravo mamico in dete. Vse drugače pa je v zavodu. Večini operacij

sledi dolgotrajno obsevanje, ki bolnika oslabi, čeprav ga ozdravi. Doma bolnikom zaradi dolgotrajnega zdravljenja zastaja delo, so pogosto nestrpni, po obsevanju nastopijo včasih začasna poslabšanja in posebno pri onih, ki niso prišli prav v začetku, tudi bolečine.

Po končanem prvem zdravljenju pa sledi vsakih par mesecev kontrolni pregledi in to traja več let. Zato so bolniki večkrat zaskrbljeni, slabe volje in čemerni, čeprav so prav za prav že ozdravljeni in brez vseh telesnih težav. Toda ta način zdravljenja in pregledov je za njihovo zdravje neizogiben. Težko pa je delo v zavodu, zlasti ker se je poleg tega, da je treba razumeti vse težave bolnikov, treba boriti največ s težavami zaradi pomanjkanja prostora. Zavod nima svoje pralnice, nima svoje kuhinje, nima svojih diagnostičnih rentgenskih naprav, nima prepotrebne sobe za radij, nima posebnih sobic za izoliranje bolnikov, potrebnih mlru, ki širijo neprijeten duh itd. Tako je zavod po večini prenatrpan. Le za časa praznikov se izprazni in prečisti od vrha do tal.

Kljub vsem tem težavam pa zavod vzorno vodi tudi v tujini dobro znani znanstvenik docent dr. I. Cholewa. Pomagajo mu primarij dr. Leo Šavnik in še trije zdravniki ter elektro-inženjer, ki stalno nadzoruje vse tehnične naprave. Ta je zdravnikom vedno na razpolago pri preračunavanju do z obsevanja z rentgenom in radijem, tako, da je doziranje precizno. Zavod pa se mnogo bavi tudi z laboratorijskim delom. Stalno se vrše poskusi z zajci, morskimi prašički, belimi, podganami, miškami, bakterijami itd. Na tem mestu naj omenimo, da se v zavodu pri laboratorijskem delu nesebično, udeležuje g. V. Premur, profesor kemije na tehnični srednji šoli v Ljubljani. Imena zavodnih zdravnikov smo zasedli v preteklih dveh letih v strokovni in poljudni literaturi. Prav tako med strokovnimi in poljudnimi predavatelji. Saj je vsako orodje v borbi proti raku prosvetitev naroda, da ne prihaja prekasno v zavod. Razen raka pa se je v zavodu zdravilo in se še zdravi veliko števil drugih bolezni. Saj danes si n. pr.

»Sem pevec in peti je vse mi na svet«

France Rusov — sedemdesetletnik? — tisti od opere, tenorist, ki se vedno z očmi smešlja, pa hodi pokonci kakor mlad fant, vedno šegav, dovtipen, zmerom pripravljen, da jo živahno zaokroži!

Pomislim: Kdaj sem ga prvič srečal, prvič slišal? Da, na veselici v Zvezdi je bilo, o priliki odkritja Prešernovega spomenika v Ljubljani. Spominjam se — mlad študent sem bil, z očetom sva morala biti zraven pri tistem direndaju v Zvezdi, ki je bila zapeta z vrvmi. Kar zadoni pri sosednji stojnici doleznih vin prelepo ubrana Ipačeva »Bodi zdrava«. Pristopila sva poslušat zbor izbranih pevcev, ki so stali v krogu in se jih še vseh dobro spominjam: Črnkova, Ježa, Lumburja, Matjana, Pribila, Juga, Pelana, Stegnarja, Avgusta Stancarja, Rapeta, Vladkota Stancarja, Završana, Dečmana, Pintarja, Kraglja, Pipa... Iz te prelepe

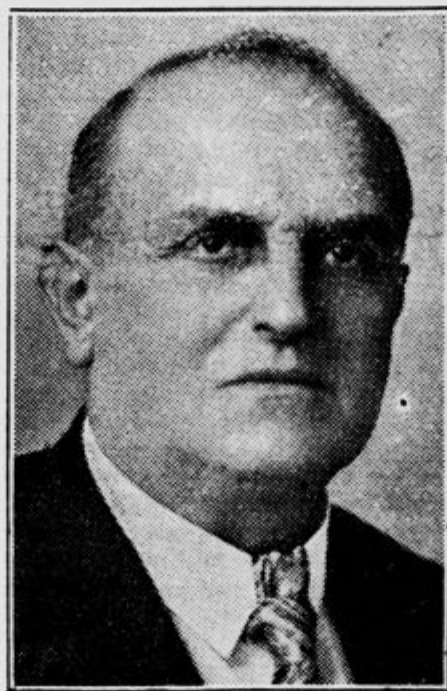
Nj. Vel. kralj pod vrhom Triglava

Mojstrana, 31. julija

Včeraj je Nj. Vel. kralj Peter II. s svojim spremstvom napravil izlet na Triglav. Jutro je bilo lepo in sončno in mladi vladar se je z avtomobilom pripeljal do Rudnega polja, odkoder je šel peš tri ure daleč do Vodnikove kočice. Tu je bilo kralju in spremstvu prirejeno kosilo na prostem Vodnikova kočica se nahaja pod Triglavom v višini nad 2000 metrov. Ker je bilo vreme lepo in je bil razgled zelo jase, se je Nj. Vel. kralj s spremstvom delj ko dve uri zadržal pod vrhom in užival v krasni poletni prirodi. Nato se je po dolini Krme in Radovne vrnil na Bled.

zdravljenja ženskih bolezni brez obsevanja ne moremo več zamišljati po sodobnih načelih. Prav tako je obsevanje odlično zdravilo za razne notranje bolezni, za bolezni kože, grla itd. Tudi število teh bolnikov stalno narašča. In ker se dan na dan kaže potreba razširitve tega zavoda, smo prepričani, da bo v doglednem času zadosteno njegovim najnujnejšim potrebam.

Nedvomno bi bilo stanje zavoda danes mnogo boljše, ko bi že ob njegovi ustanovitvi pokazali kaj več velikopoteznosti. Namesto da bi, četudi v manjšem obsegu zgradili stavbo, ustrezajočo potrebam take bolnišnice, stavbo, ki bi jo bilo mogoče po določenem načrtu povečavati, smo s precejšnjimi stroški adaptirali del stare šentpeterske vojašnice. Kakor pri vseh podobnih zasilnih izhodih, so se tudi tukaj hitro pokazali mnogi nedostaki, ki se večajo iz dneva v dan. Rak in podobne tvorbe so človeška zla, za katerih raziskavanje in zdravljenje žrtvujejo drugod velika sredstva. Prav bi bilo, da bi tem potrebam tudi pri nas posvetili več pažnje in zavodu ustvarili pogoje, da bo njegovo delo čim uspešnejše in da bodo imeli vsi, ki se vanj zatekajo po pomoč, čimveč koristi. To pa bo rešeno takrat, kadar bo zavod dobil primerno zgradbo, v resnici primerno za njegovo delo.

harmonije se oglasi kakor veliki zvon... »Bodi zdrava, domovina, mili moj slovenski kraj... bariton močnega, mladega začudo plešastega človeka, ki je slonel ob kostanju. — »Kdo pa je to, oče?« sem vprašal. »To je Križaj, operni basist«, mi je oče tiho pojasnil. »Ti prekasna, ti edina...« je odpeval prvemu drug, majhen možak. Tenor mu je zvenel kakor srebrna tromba, da sem strme dregnil v očeta. »Vidiš, to ti je Rusov France«, mi je govoril, »to so ti vižarji, da jim ni para.«

Nekaj let zatem naju je združila živa pesem: resno mašno opravilo na šenkavskem koru pod mojstrom Foersterjem, vesele šmarnice pri St. Jakobu pod Gerbičem, napore večerne vaje pod Hubdom; premnogo nagrobnic in podoknic sva skupaj zapela. Ob takih prilikah mi je zgovorno risal svoje življenje: pevsko

zgodovino Šmarskega zvona okrog Bartlje, svojo cecilijansko šolo pod Foersterjem, kako je deloval kot djakovski korolist pod nepozabnim biskupom Strossmayerjem in kako se je slednjič vrnil tja, od koder je izšel, v krog domačinov k ljubljani ljubljanski operi. France je bil priča in vztrajni sodelavec naših prvih pevskih društev, Slavca, Čitalnice in Glasbene matice. Sodeloval je med prvimi pevci, ustanovniki slovenske opere pod Gerbičem, Foersterju je postavil za njegove najboljše cerkvene stvaritve na stolnem koru vzor tenorista.

Skoz vso to gmoto pestrih dogodkov veselih in žalostnih dni pa se prede osnovna njegova črta: živa pesem in neugnana pevska sila, kakor pri vsakem rojenem pevcu. Nič za to, da so mu pesem in petje včasih zagrenili. Saj je moral s trehuhom za kruhom z domačega odra, ki ga je

pomagal ustvariti, medtem ko so bili slabši tuji bolj plačani. Kdor bo kdaj hotel pisati zgodovino našega pevstva, naše žive pesmi, bo moral v vrsto naših častitih kantorjev Gallusa-Petelina, Trubarja, Foersterja ter vzor pevcev, ki so širili našo pevsko slavo po svetovnih zborih in kantorijah, postaviti tudi Franceta Rusa, enega naših najboljših pevcev čitalničarjev, cerkvenih in opernih pevcev, djakovskega koralista, rojenega vižarja, ki ni nikdar zatajil ali zapustil svojega pravega poklica.

Od tistega nepozabnega prvega vtiska v Zvezdi se ga spominjam vedno enakega: vedno dobre volje, trdne vere, v sebe zadovoljnega Kranjca, neugnane rodoljuba, zvestega vinskega brata in vzorvižarja. France Rusov — še na mnoga leta!

Pevski prijatelj.

Praznik upravnika dr. Brenčiča

V tiem zavetju počitnic in svoje skromnosti praznuje danes upravnik Narodnega gledališča v Mariboru g. dr. Radovan Brenčič 50 letnico rojstva.

Dr. Brenčič je iz ugledne, nacionalne celjske rodbine doma — njegov oče je bil soustanovitelj in v najtežjih časih tudi starosta celjskega Sokola. Gimnazijo je končal v Celju, pravo pa je absolviral na dunajskem vseučilišču, kjer je bil junija 1914 promoviran. Z univerze pa je moral takoj k vojakom, k planincem v Ljubljano. Pri Doberdovu je bil ujet, a v ujetništvu se je prijavil jugoslovanskim dobrovoljcem in tako postal deležen slavnega solunskega proboja. Po končani vojni je bil imenovan za obmejnega komisarja v Radgoni, od koder je pozneje prišel v Spilje, po zaključku mednarodne mirovne konference pa v Maribor. Tu je usodno naključje naneslo, da je moral po Nutičevem odhodu prevzeti skrb za rešitev mariborskega gledališča. Še preden je dobil dekret o imenovanju za upravnika. Tako je od marca 1922 do 1925 opravljal kar dve težki, odgovorni funkciji, ki sta vsaka zase terjali čezlega moža. Ko je bil razrešen komisariata, se je z vso vnemo in ljubeznijo, ki jo terja takšen posel, posvetil rasti in razvoju našega gledališča na meji.

Kot upravniku mariborskega gledališča gre dr. Brenčiču zahvala, da se je zmerom možato in z ognjem boril proti zapostavljanju, ki ga je kulturno prizadevanje na periferiji tako pogostokrat deležno. Danes

bi si Narodnega gledališča v Mariboru ne mogli misliti brez njega, zato mu vsi želimo, kar je njemu samemu najbolj vroče na srcu: da bi Narodnemu gledališču v Mariboru priboril po pravici zahtevano izenačenje z ostalimi državnimi gledališči in da bi kaj kmalu položil prvi temeljni kamen za novi Talijin hram. V tem znamenju — še mnogo uspeha polnih let!

Smrtna nesreča na postaji v Polju

Ljubljana, 31. julija

Letošnje poletje je, kakor vse kaže, čas prometnih, a zlasti še železniskih nesreč. Skoraj ne mine dan, ne da bi nam pripadla žalostna dolžnost, poročati o življenju, ki so ga ugonobila kolesa drevečega vlaka.

S potniškim vlakom, ki prihaja ob 13.23 z Zidanega mosta v Ljubljano, je potoval tudi 39-letni kmečki delavec Josip Fabjan, po rodu iz Gornjega potoka pri Kočevju. Zadnji čas je Fabjan na orožnih vajah, pa je nedavno dobil 20 dni dopusta, ki ga je prebil pri kmečkih delih nekeje v okolici Siska. Danes se je vračal k svoji edini, pa je na postaji Devica Marija v Polju izstopil. Namesto da bi bil stopil na peron in počakal, da vlak odpelje, nakar bi bil

lahko krenil čez progo, pa je skočil iz vagona na nasprotni strani na vzporedni tir. Po tem tiru je prav tisti mah pridrel brezovjak, ki odhaja ob 13.10 iz Ljubljane proti Dunaju. Preden se je Fabjan mogel ovedeti, ga je puh lokomotive, ki je bila v polni brzini, z vso silo tresel ob vagon potniškega vlaka, ki je še stal na postaji, da mu je počila lobanja in je na mestu oblezal mrtve.

Na kraj nesreče je prišla komisija z orožniki iz Vevč, ki pa ni mogla nič drugega, kakor da ugotovi smrt in napravi zapisnik. Nato so truplo Jožeta Fabjana prepeljali v mrtvašnico pokopališča v Polju, kjer ga bodo položili k večnemu počitku.

Kulturni pregled

Sodobno in antično človeštvo

Češki znanstvenik Karel Svoboda primerja v knjižici »Antika a dnešek« (Svazky uvah a studi, V. Petr, Praha, 1940) antiko s sodobnostjo: poizkus, ki je bil že večkrat storjen, vendar ga je Svoboda izvršil kljub zgoščenemu prostoru kar obsežno in z zanimivimi izsledki. Težkoča take primerjave, pravi pisec, je predvsem v tem, da gledamo na antiko in na sodobnost z docela različnega zrišča. Antika je časovno zaključena doba, ki zajema nekako 1500 let medtem ko sodobnost še traja in današnji dan se nadaljuje v jutrišnjem, ki je poln negotovosti in novih možnosti.

Po Svobodi se antika in današnji svet razločujeta med seboj po dveh bistveno važnih znakih. Prvi je verski značaj civilizacije starega veka. Za človeka tedanje dobe je bila vsa priroda, ves vesmir polna bogov in demonov, t. j. močnejših bitij, kakor je sam človek. Druga, enako važna različnost je institucija suženjstva. Suženjstvo je nastalo iz vojne: premagani sovražnik se je spremenil v sužnjia in je moral delati za svojega gospodarja. Kot suženj je bil brezpraven. V Atenah sicer niso slabo ravnali s sužnji in tudi poznejše rimske komedije (in zlasti še Plinijeva pisma, op. por.) kažejo, da je suženj živel v dokaj znornem stiku z rodbino svojega gospodarja. Toda sama institucija suženjstva se je zdeli antičnemu človeku naravna. Odobravala sta jo tudi Aristotel in Platon.

Današnja, odnosno bolje: vsa srednjeveška in novoveška zapadna kultura sloni na antiki in na krščastvu. Medtem ko je bila v srednjem veku najmočnejša krščanska sestavina, se začena za renesanso dalje uveljavljati antična. Renesansa je hotela osvoboditi človeka, predvsem njegove čute in njegaj razum, s tem pa je zadelo ob krščanstvo, ki je bilo obrnjeno v oni svet in združeno z avtoritetjo. S svojim individualizmom je bila renesansa bližja stari Grški nego staremu Rimu. Zapadno človeštvo se je preko nje oddaljilo srednjeveškemu univerzalizmu. (Ta renesančni prelom, ki vodi v antiko, je posebno važen za razumevanje nekaterih sodobnih miselnih struj; le-te že dolgo napadajo »preporode« kot začetek pogube in zahtevajo preusmeritev k nekakim moderniziranim oblikam srednjega veka Op. por.)

Renesančna čutnost se je pokazala zlasti v odkritju krajinske lepote (Petrarca), v znanstvenem opazovanju narave (Leonardo da Vinci), v prvotni upodabljačo umetnosti in glasbe in v simpatijah do razkošja (obleka stanovanja itd.) Čutnost te vrste se je pozneje še stopnjevala: barok je vplival na čute z igro luči in senc in z igro krivulj v likovni umetnosti, dalje z bogato glasbeno instrumentacijo, z zvočnimi igračkami pesnikov in s kričajočo gledališko inscenacijo. Najdalje smo na tej poti v sodobnosti: vrsta tonov se povečuje s četrtinskimi, da s šestinskimi toni, uvajajo se novi instrumenti z nenavadno zvoč-

no barvo, v gledališču in v trgovski reklamni se uporabljajo močne luči, povsem nove vtise pa prinašata film in radio. Z razmnoževanjem čutnih vtiskov je šlo tudi sproščanje čutnosti. Geslo sodobnosti je: izživeti se v polni meri, in to geslo se je oprilelo najširših množic, medtem ko so si ga nekoč lastili samo višji krogi, predvsem plemstvo.

Renesančna razumnost je hotela spoznati in obvladati naravo (Leonardo da Vinci) in človeškega duha (Machiavelli). Kljub baročnemu in romantičnemu odporu se je ta razumnost stopnjevala vse do naših dni in daje značaj tudi našemu času. Povsem umstvena je današnja vzgoja, ki oblikuje um, ne pa značaj. Tudi sodobno gospodarstvo, kapitalistično prav kakor socialistično, je »racionalizirano«. Izbirja si z uporabo psihotehnik priprave delavce, rabi kar je moči stroj specializira v kar največji meri posameznikovo delo, zmanjšuje produkcijo na nekoliko standardnih tipov, vodi neklamo s psihološkega zrišča itd. Sicer dosega po tej poti znatno prištednjo, vendar s preveliko specializacijo spreminja sodelavca v stroj in mu jemlje osebnostni interes na delu. Racionalizacijo opazamo tudi v znanstvenem delu, kar takisto pripelje k temu, da ljudje izgubljajo čut za celoto vede in kulture, prav kakor za celoto človeške družbe.

Vzlic tej še vedno prevladujoči usmeritvi narašča odpor proti razumu in filozofiji in v umetnosti, prav tako v takih pojavih človeškega življenja, kakor so telesna vaje in sport. V tem se zopet kaže neko vračanje k antiki. Takisto zaznavamo odpor zoper intelektualizem v potovanju in v tabornenju na prostem, v »vrnitvi k prirodi«, kakor so jo priporočali že grški kniki, Rousseau in Tolstoj. Iz tega pojavya je zrastle v Nemčiji mladinsko gibanje, ki

nasproti razumski izkušnosti starejših stavi svojo mladostno energijo.

Renesansa je začela z intelektualizmom rušiti verski sistem, ki ga je potlej najbolj zrahljalo prosvetljenstvo 18. stoletja in za njim pozitivizem in materialistični socializem 19. in 20. stoletja. Število v resnici pobožnih ljudi je danes nizko, celo med onimi, ki se na zunaj štejejo med verne. Skupaj z verstvom je bil omanjan tudi npravnstveni čut, kar je povzročilo velik razmah sebičnosti in ravnodušnosti nasproti načelom, ki so brzdala slabe strani človeške narave. Načelo pravice močnejšega ne bi moglo tolikaj obvladati družbe, če ne bi bilo omajano samo spoštovanje do človeka, spoštovanje do lastne in tuje osebnosti. Osebnost pač ustvarjata predvsem npravna trdnost in vest, in če je ta omajana, kaj še ostaja? Spoštovanje do osebnosti je pomagalo v 19. stoletju odstraniti suženjstvo in tlačanstvo. Današnji človek, ki se odpoveduje osebnosti in ne vlada več svoji duši, postaja samo orodje, zato izgublja resnično vrednost in ceno. Tako se pomikamo ponekod na prvotno razvojno stopnjo, ki jo kažejo tudi kolektivni, iracionalni mit, iracionalna umetnost, kult telesa itd. Nasproti tem pojavom stoji racionalizirano gospodarstvo in tehnika, procvitajoča znanost in umetnost. Od tod tolikšno nasprotje v danšnjem času, od tod tolikša njegova razklanost! Današnja družba je zares zopet blizu antični družbi: je prav kakor ona vsa posvetna, čutna in razumska, včasih tudi sofistična; prav tako skrbi za telo in kaže pravo rimsko voljo do moči in rimsko organizacijo. Nedostaja pa ji antične vere v načelovske vrednote in rimske moralne resnobe.

Češki pisec vzlic temu ne veruje v propad zapada, kakor so ga napovedali Spengler, Ferrero in drugi. Naposled pravi:

Današnje človeštvo se ne stara, je pa bolno; preživlja težko krizo, težjo, kakor jo je doživelo kdajkoli prej. Njen najbolj očitni znak so pogoste vojne in revolucije v zadnjih desetletjih. Prav tako jasno se odraža ta kriza v vrtoglavo nagle razvoju našega časa. Politični nazori, znanstvene in filozofske teorije, umetnostni slogi, način življenja se spreminjajo tako naglo, kakor nikdar prej. Kakor se pri ženskah vsako leto spreminja moda, tako tudi današnji ljudje hitro spreminjajo svoje nazore in prepričanja, a umetniki (Picasso, Stravinski i. dr.) svoje sloge. Današnje človeštvo je podobno bolniku — sklepa K. Svoboda, — ki dobiva v svoji vročnici vedno nove privide in čigar nagle utrpa ne moremo niti dobro izmeriti. Kdo neki, da zdržal človeštvo v nje govem diru, da se ne bo strmoglavilo v prepad — kdo ga bo ozdravil?

Zapiski

NOVELA RUDOLFA KRESALA

Založba Slovensko delo v Ljubljani je pravkar izdala 296 strani obsegajočo, lepo opremljeno novelistično zbirko znanega pisatelja Rudolfa Kresala »Večica španskega bezgax. Pisatelj je zbral in strnil v knjigo prav tiste sadove svojega več ko desetletnega književnega dela, ki v največji meri razodevajo njegovo pripravedniško nadarjenost in njegova umetniška stremjenja. To so novele in črtice, ki kažejo v močni luči literarni pomen Rudolfa Kresala. Po svoji zgoščenosti in izdelanosti prekašajo marsikje njegov veliki tekst, roman »Student Stefan«.

Pridrujemo si daljše poročilo o tej pomembni novitki na slovenskem knjižnem trgu. Za sedaj naj samo kronistično zabeležimo, da vsebuje zbirka naslednje nove-

Domače vesti

* Službeni list kraljevske banske uprave dravške banovine z dne 31. julija 1940 objavlja: dopolnitev uredbe o delu in poslovanju društva Rdečega križa; uredbo, s katero se izenačujejo predpisi o opravljanju sodniškega izpita in predpisi o opravljanju odvetniškega izpita; spremembo člena 7. uredbe o pomožnih letališčih; spremembe in dopolnitve navedbe št. 3 o omejitvi prodaje tekočega goriva; pooblastitve za maksimiranje cen posameznih predmetov; popravek o tarifi skupnega davka na poslovi promet; naredbo o izpremembi zdraviliškega reda za gorko kopališče v Toplicah na Dolenskem in razne objave iz »Službenih novic«.

Preproge Zaveses Tapetno blago

LINOLEJ

MANUFAKTURA F. KS. **SOUVAN**

LJUBLJANA, MESTNI TRG 24

* Mesto asistenta na tehnični fakulteti v Ljubljani je razpisal rektorat univerze kralja Aleksandra. Prošnje — prošle morajo biti rudarski inženjer — je treba vložiti na rektoratu najkasneje do 25. septembra 1940.

Igrati "Slepe miši"

se pravi z slovenskimi otroci in mladimi ženskami.

Zato raje nosite takaj očala od

Ljubljana PASAZA NEBOTIČNIKA

* Mesto občinskega tajnika-pripravnika je razpisala občina Škofja Loka. Reflektanti, ki imajo 8 razredov srednje ali nje enake strokovne šole z zaključnim izpitom, naj vložijo pravilno kolkovane in lastno nočno pisane prošnje, opremljene s potrebnimi listinami, do 31. t. m. pri občini Škofja Loka.

* Mesto zavodnega prefekta razpisuje ravnateljstvo gluhošolstva v Ljubljani. Mesečna plača znaša 590 din poleg proste hrane in stanovanja. Prošnje naj vložijo prošnje najkasneje do 20. avgusta pri ravnateljstvu gluhošolstva v Ljubljani.

Bolečine glave čel, komarjev itd. Vam odsvetujemo Tschamba Fil. Drogerija Gregorič, Ljubljana, Prešernova ul. 5.

* Nova jadranska avtomobilna cesta od Novega do Kraljevice je bila pred dnevi končana in izročena prometu. Tako bomo imeli v enem ali dveh letih krasno avtomobilsko cesto, ki bo vezala najsevernejši del naše jadranske obale z njeno najjužnejšo točko. To bo edinstvena cesta v Evropi, turistična senzacija, ki bo gotovo pripomogla k daleč številnejšemu obisku Jadrana. Vsak kilometer te ceste stane — milijon dinarjev. Projekt zanj so zelo stari, saj so se bavili z njo pod Mačarsko.

* 13.000 gospodinskih pomočnic zavarovanih pri zagrebškem Sutorju. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je objavil pregled svojega delovanja. Lani je štel zagrebški SUTOR povprečno 83.966 članov. Največ delavcev odpade na hišno uslužbenstvo, predvsem na hišne pomočnice, ki jih je bilo preko 13.500. Na drugem mestu je tekstilna industrija z 9.500 in trgovina s preko 8.000 člani. V Zagrebu je 55.000 delavcev in nameščenec. V-

Pri ženah, ki več let trpe na težki stolici, deluje vsakdanja uporaba naravnih »Franz-Josefovih« grenke vode, zavžite zjutraj in zvečer po četrtinski kozarce, zelo uspešno. Tudi bolj občutljive pacientke rade jemljejo »Franz-Josefov« vodo, ker se že v kratki dobi pokaže zelo prijeten učinek.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

razdina daje Zagrebu okoli 5.000 delavcev, Čakovec preko 2.500, a Sisak preko 2.000. Podpor porodnicam je bilo izdanih blizu 2.500.000, a hranarine preko 11 in četrt milijona ter preko 335.000 pogrebcev. Za zdravila je SUTOR izdal okoli 6 in pol milijonov, za zdravilnice pa preko 5 milijonov. Bolniški stroški so znašali 5,8 milijonov, a stroški kopališč in sanatorijev okoli 3 milijone. Urad je uvedel novo ambulanco za odprte bolezni, ki ima preventivno nalogo. Ambulanca je pri pregledih dognala, da nastopajo med delavstvom zastrupljenja z bencolom, ksilolom, raztopinami barv in laki.

* Če so otroci sami doma... Mnogo gorja se je že izrodilo iz tega, ker so starši pustili otroke same doma in pozabili dobro skriti vžigalice. Tako je zadela huda nesreča hišo kmetice Mane Saše v bližini Cazina. Mane in njegova žena sta šla v ponedeljek na sestanek v Slunj in pustila doma triletno Rado in osemletno Milico. Deklici sta se igrali, kmalu pa je Rada zaspala na slami na postelji. Milica se je igrala z vžigalicami in naenkrat zažgala slamo na postelji. Kmalu je bila vsa hiša v plamenih. Kmetje, ki so pritekli gasiti, so jedva rešili iz dima in ognja Milico, dočim je mala Rada zgorela s posteljo vred.

V Zagrebu

HOTEL "IMPERIAL"

Frankopanska ulica 8 — Telefon 23-632
V centru mesta — zmerne cene!

* V Zagrebu bodo železniški stražniki nosili puške, revolverje in pendreke ter čuvali blagajne kolodvorov, skladišč in delavnic. Izvezali se bodo tudi za pomožno službo v primeru napadov, požarov, eksplozij in poplav. Prav tako stražarje bodo imeli tudi kolodvorji ostalih večjih mest na Hrvatskem in v Dalmaciji.

Pri zaprtju in motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec navadne Franc Jožefove grenčice.

* Poljedelski muzej v Zagrebu. Zagrebški agronomi razmišljajo o ustanovitvi poljedelskega muzeja, ki naj bi bil urejen po posebnem sistemu. Urejen naj bi bil tako, da bi koristil predvsem pouku o modernem, racionalnem in najprikladnejšem obdelovanju zemlje. Strokovnjaki so mnenja, da bi bilo najbolje osnovati v Zagrebu centralni poljedelski muzej, ki pa bi imel svoje podružnice po vseh središčih raznih poljedelskih panog.

* Pretekla zima je zagrebškimi parkom prizadela veliko škodo. Zaradi ogromne škode, ki jo je pretekla zima prizadela mestnim parkom v Zagrebu in ki se ceni na milijonsko vsoto, je potrebna popolna obnovitev nasadov. Načrt za regeneracijo parkov je izdelal mestni arhitekt inž. Samojin Klajč.

* Ljubzenska tragedija v Vranju v Banatu. V ponedeljek zvečer je umrla tragične smrti 32 letna Klara Pakaji, ki je več let živela srečno v divjem zakonu s kmetom Matijo Juhazom. V zadnjem času je Klara začela dvoriti mlad in ona se je preselila k njemu. Juhaza je to tako prizadelo, da je svojo nezvesto prijateljico poiskal in jo do smrti pretepel.

* Svinja razgrizla otroku obraz. V banovinski bolnišnici v Glini so pripeljali dve dni triletnega dečka Mirka, sina Marije Žalac iz Cetingrada. Ves otrokov obraz je bil razmesaren in strašno iznakažen. Otrok je bil ostal sam v dvorišču, tedaj pa ga je napadla stara svinja in ga začela neumisljeno obdelovati in bi ga bila do smrti razgrizla, če ne bi bili pravočasno pritekli ljudje in ga rešili. Njegovo stanje je zelo težko.

* Pod pazduho se je ustrelil Nenavada ne sreča se je pripetila logarju Petru Škerblu iz Bistre na Hrvatskem. Ko je v ponedeljek hodil skozi gozd, je tako nesrečno premaknil puško, da se je sprožila in ga je krogla zadela pod pazduho. V težkem stanju so ga prepeljali v bolnico, kjer upajo, da bo okrevalec.

* Dom na Polzevem vabi izletnike, avtomobiliste in motociklistične izletnike in letovišarje. Dnevna oskrba je 50 din. Telefon: Višnja gora 1. —

* Ubi je človeka, ki ni hotel z njim kvartati. Pred velikim kazenskim senatom sodnega stola v Zagrebu se je zagovarjal 21letni Marjan Nekić iz Senja, ki je dne 24. februarja v gostilni Oreški v Branimir-

rovi ulici v Zagrebu ubil svojega prijatelja Ljudevita Merkaša. Nekić je hotel Merkaša in njegovega brata Mirka pregovoriti, da skupaj vržejo karte, a ker sta se la dva vabila uprla, je Nekić sredi prepira z nožem navlail na oba brata. Ljudevitu je prizadel tako hude rane, da je kmalu izkrmavel, a tudi Mirka je precej oklal. Sodisce je Nekića, ki je bil kljub svojim mladim letom že nekajkrat kaznovan zaradi tatvine in podobnih prestopkov, obsodilo na 3 in pol leta robije.

FOTO APARATI

NAJNIŽJE CENE! CENIKI GRATIS!

KANC

2100VA UL. LJUBLJANA MARIBOR

Iz Ljubljane

* Lep dar g. Poldeta Zupančiča Mestnemu muzeju. G. Polde Zupančič, gostilničar in posestnik na Jegličevi cesti ter predsednik prostovoljnih gasilcev, ki si je za napredek šentpeterskega okraja pridobil že mnogo zaslug, je te dni izročil Mestnemu muzeju oljnatno sliko Marije Pomagaj, ki je nekdo krasila staro kapelico na Frškovcu. Ko so v Prisojni ulici sezidali prve hiše, se je morala kapelica umakniti cesti. Slika, ki predstavlja takozvano Marijo Pomagaj iz Pasave, je nastala v začetku druge polovice prejšnjega stoletja in je zanimiv spomin na zgodovino našega mesta. Pred to sliko so ljubljanci in procesiji romali na Frškovec prosit pomoči, ko je Ljubljano obiskal strahoviti potres leta 1895. Še mnogo let pozneje se je vsako leto na veliko nedeljo popoldne vila procesija iz stolnice k tej Mariji Pomagaj. Ime Frškovec razlagajo na različne načine, a pater Marko Pohljan da je v svojem slovarju spravil v zvezo z nemščim »Richtstädt«, to se pravi, z moriščem. Staro ustno izročilo, da je bilo na Frškovcu morišče, so potrdile nekatere najdbe iz novejšega časa, ko so pri kopanju kanalov našli na kosti kar na morišču pokopanih usmrčenih žrtev.

MODNIA TELJE

»ŽIVKA SEVER«

OSTANE ZAPRT od 3. AVG. do 1. SEPT.

* Barjanski gasilci se hočejo izkazati. Prostovoljna gasilska četa Ljubljana-Barje priredila je v nedeljo ob 15. na posestvu tovariša predsednika Ivana Vrbinca na Peruzijevi cesti poleg Gasilskega doma javen nastop s pestrnim sporedom. Sodelovali bodo vsi člani in članice ter naraščali. Na sporedu je rajalni nastop članov in članic s prostimi vajami po navepu »Naprej zastave slave« in nastop naraščala s sekiricami v prostih vajah po »Pobratimiji«. Višek prireditve pa bo obramba proti bombnemu napadu aeroplanov na improvizirano vasico, v kateri bodo izbruhnili veliki požari. Tu bodo barjanski gasilci pokazali, kaj zmorejo tudi njihove članice, ki bodo tovarile prihiteli na pomoč z veliko motorno brizgalno, in pa samaritanke, ki bodo s svojim nastopom poučile občinstvo, kako se žrtvam zračnega napada v prvi sili omagaja. Po javnih vajah se bo na večbališčih in v vseh prostorih gostilne g. Ivana Vrbinca razvila lepo pripravljena prosta zabava. Na pomoč!

* Napredovanje pri poštni hranilnici. Finančni minister je v podružnici poštne hranilnice v Ljubljani postavil za pošto hranilniške uradnike v 9. položajni skupini Vero Vagajev, Vladimirja Riharja in Cirila Cerovca, uradniške pripravnike 9. položajne skupine.

* Huda nesreča kolesarke. Včeraj so na kirurški oddelku pripeljali 19-letno Drago Ponikvarjevo, ki je kot gospodinska pomočnica zaposlena v neki gostilni na Rakeku. Peljala se je na kolesu na je

iz neznanega razloga tako nesrečno padla na ograjo ob cesti, da se ji je količek zadrl pod brado in ji prizadel precej nevarne poškodbe.

* Tatvine koles. Črno pleskano žensko kolo znamke »Kajzer« je nekdo odpeljal Rudolfu Kavčiču izpred okrogne urada. Vredno je 600 din, tov. št. 285.833, evid. št. 2-4980-1. Moško kolo znamke »Puche«, rumeno pleskano, s kromiranimi krmilom in z žičnimi zavorami ter z dinamosvetilko je bilo ukradeno izpred unijske garaže Marjanu Michlerju. Kolo je vredno 1.800 din, tov. št. 516.170, evid. št. 2-3390-1. 800 din vredno moško kolo znamke »Adler«, s tov. št. 388.124 in evid. št. 2-83618-23, črno pleskano, s kromiranimi obroči in dinamosvetilko je bilo ukradeno Stankotu Umniku v Gledališki 9. Stefanu Skofu je iz veže nabavljalne zadruge neznan tat odpeljal črno pleskano kolo neznane znamke, tov. št. 1.332.475, evid. št. 2-111.743-16, s svetilmi ročaji in z navzgor obrnjenimi krmilom, vredno 600 dinarjev.

* Razne tatvine. V kopališču Iliriji je neznan storilec vlomil v omarico in odnesel moško uro iz kroma znamke »Mavado«, vredno 670 din, ter denarnico z nekaj drobiža na škodo dr. Ivana Mariničiča. Karlu Zidarju je pred dnevi v neki gostilni v Kolodvorski ulici spreten žepar izmaknil listnico z blizu 3.000 din gotovine. Nekdo je Ignaciju Verliču na dvorišču Neredove gostilne v Rožni dolini snel s kolesa 100 din vreden nov sedež. V veži hiše v Pražakovi ulici pa je Pavil Kozamernikovi nekdo ukradel s kolesa 120 din vredno dinamosvetilko. 5 kozarcev marmelade je odnesel tatinski sladkosnedež iz neke kleti na Cesti 29. oktobra, zraven pa še nekaj kilogramov mila v vrednosti več sto dinarjev.

Iz Celja

* Vojaški nabori bodo 15. t. m. v Bralovčah, 16. in 17. t. m. pa v Celju. Lastniki javnih lokalov in tudi zasebniki ne smejo dan pred naborem in na dan nabora dajati nabornim obveznikom in njihovim spremljevalcem alkoholnih pijač. Tudi ne jabolčnika Kdor bo to prepoved kršil, bo strogo kaznovan.

* Ukinitve pobiranja gledališke dinarja. Mestno gledališče je že pred dobrima dvema meseca zaključilo redno sezono. Kljub temu pa v obeh celjskih kinematografih še vedno pobirajo gledališki dinar. Občinstvo je zaradi tega nevoljno, ker je to pobiranje docela neutemeljeno. Pozivamo davčno upravo, da takoj ukine pobiranje gledališkega dinarja, ki ga morajo ljudje že več kakor dva meseca po nepotrebnem plačevati.

* Postajno poslopje v Celju so lani delno obnovili. Obnovili so samo glavno poslopje, oba stranska pritlična trakta pa so pustili še dalje v slabem stanju. To zadevo smo pred kratkim kritizirali. Zdaj pa so vendarle začeli obnoviti tudi oba stranska trakta.

* Ugovore. Pred dnevi je bilo v »Jutru« objavljeno, da je bil rezervni kapetan I. razreda g. dr. Rudolf Dobovšek, odvetnik v Celju, preveden v aktivno službo v sodni stroki, kar pa ne ustreza resnici. G. dr. Dobovšek je bil samo kot rezervni oficir preveden iz pehote v sodno stroko in bo seveda še dalje izvrševal odvetniško prakso v Celju.

* Planinska maša. V kapelici sv. Cirila in Metoda na Molički peči pod Ojstrico bo v nedeljo 4. t. m. ob 10. maša, ki jo bo opravil župnik g. Suncič. Savinjska podružnica SPD v Celju vabi planince, da se udeležijo te planinske maše. Prav tako je objavljeno tudi prebivalstvo Luč, Solčave in tamkajšnje okolice.

* Celestina Confidentijeva. V Zavodni pri Celju je umrla v torek popoldne v starosti 77 let znana gostilničarka in posestnica ga. Celestina Confidentijeva, rojena Vihernikova. Rajnika je bilo odločno narodna žena in je s svojim pokojnim soprogom vzgojila svoje sinove in hčerke v strogo narodnem duhu. Zaradi svoje značajnosti in dobrotljivosti je bila splošno priljubljena in spoštovana. Pogreb bo danes ob 16.30 iz hiše žalosti v Zavodni na

V uradu...

... se počutite sigurni, če je Vaša obleka v redu. Blago, barvano z Indanthren-barvami, ima to prednost, da ga ni težko držati v vzornem redu. Pranje, sonce in dež barvam ne škoduje, ker je blago, barvano z Indanthren-barvami, neprekosljivo stalno v pranju, na svetlobi in po vsakem vremenu.

okoliško pokopališče. Pokojni bodi ohranjen časten spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

* Sejem v Vojniku. Jutri bo v Vojniku nov velik živalski in kramarski sejem.

* Srečke za glavno žrebanje drž. razredne loterije so prispele. Obnovite srečke takoj v podružnici »Jutra« v Celju, ker potече rok za obnovo srečk že 4. t. m.

* Umrli je včeraj na Hribu sv. Jožefa 50 pri Celju 70-letni cinkarniški upokojenec Jakob Rojc.

* Martin Mirnik je podlegel poškodbam. Včeraj smo poročali, da so vinjeni fantje na Železnem pri Veliki Pirešici napadli 47-letnega dinarja Martina Mirnika z Železnega, ko je šel k sosedu. Fantje so Mirniku s udarci s koli preklali lobjano. Mirnika so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je v torek umrl za hudimi poškodbami.

* Zaradi padca s kozolca je ohromel. V Škofiji pri Zibiki je padel posestnik Davorin Založnik s kozolca tako nesrečno, da sta mu ohromeli obe roki in nogi. Nesrečnega so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Iz Maribora

* Sprejem na drž. učiteljske v Mariboru. Prosilci in prosilke naj se predstavijo ravnateljstvu v sredo 28. avgusta ob 8. Tisti z meščanskim šol bodo naslednje dni (od 29. do 31. avgusta) opravljali izpit iz slovenščine in matematike. Kdor je sprejet, s tem še ni vpisan; vpisovanje bo 5. septembra.

* Cestno zvezo Sv. Arh — Šmartno na Pohorju bodo gradili. Zda, ko je končana nova avtomobilska cesta Reka — Sv. Arh, namerava okrajni cestni odbor s pomočjo banske uprave in prizadetih občin izgraditi cestno zvezo med Sv. Aremom in Šmartnom na Pohorju, kjer je Počitniški dom kraljice Marije. Treba je dograditi še okoli 8 km ceste, na bo močjo krožna vožnja Maribor — Hoče — Sv. Arh — Šmartno — Slovenska Bistrica — Slivnica — Maribor.

* Strelcem. V nedeljo 4. avgusta priredi študentska strelska družina veliko strelsko nagradno tekmo od 15. do 22. ure pri Lipi v Radvanju. Po razdelitvi nagrad bo priletni večer. Vabljeni vsi ljubitelji strelskega športa.

* Poroki. Poročila sta se g. Bojan Ribnikar, novinar z gđ. Vido Pahernikovo iz Vuhreda in g. dr. Janez Schrott, šef-zdravnik Trgovske bolnišnice blazine v Ljubljani, z gđ. Nado Rakuševo. Novoporočencema obilo sreče!

* V nove prostore v Stolni ulici se je preselilo poveljstvo straž predstojništva mestne policije v Mariboru. Dosedanje prostore v Gasilskem domu na Koroski cesti bodo adaptirali za potrebe mariborske prostovoljne gasilske čete.

* Tovorni avto v občestni jarek. Tovorni avto Terezije Gračnarjeve iz Aljaževce ulice 4 je zavozlil na Taznem v občestni jarek in se prevrnil. Lastnica trdi 15.000 din škode.

* Pazite na kolesa. Včeraj sta bili ukradeni kolesi tekstinemu delavcu Josipu Žižku iz Zgornjega Radvanja in laborantu Gustavu Končičku iz Prešernove ulice 2. Prvemu je izginil izpred poslovnice OUZD kolo »Ekselsior« z evid. št. 2-197937, drugemu pa izpred neke gostilne na Aleksandrovi cesti kolo znamke »Mile« z evid. št. 2-25498.

* Krava je razmesarila fanta. 7-letni Vinko Reberc, sin elektrotehnika iz Maribora, je bil na počitnicah v Zamušanah. Ko se je igral na travniku, se je zagnal vani podivjana krava, ga nabodila na roge in ga vrgla v velikem loku na tla. Ubogi deček je obležal z razparanim trebuhom in hudimi notranjimi poškodbami. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico, kjer si zdravniki prizadevajo, da mu rešijo življenje.

* Žrtev dela je postal 32-letni kamnosek Franc Oder iz Lehna. Zaposlen je bil pri nakladanju vagončkov s kamnom. Vagonček je zatem po industrijskem tiru spravljal v dolino. Po nesrečnem naključju pa se je vagonček na nekem ovinku prevrnil. Kamenje se je sesulo na Odra ča tako hudo ranilo. Morali so ga prepeljati v mariborsko splošno bolnišnico. Oder ima notranje poškodbe, razen tega še zlomljeno nogo.

Divja svinja napadla nabiralec

V nekem gozdu pri Lindendorfu v Vzhodni Frusiji so dva moška in ena ženska nabirali jagode, ko je planila iz goščave nenadno divja svinja s šestimi mladčci pri njim. Ljudje so imeli komaj še toliko časa, da so se rešili na drevesa. Živali so se vrgle na dve kolesi, ki sta bili prislonejeni na drevo in ju potepale. Ko so si sejo ohladile, so oddirale v goščavo. Šele čez nekaj časa so si upali ljudje z dreves in so morali potem seveda peš domov, kajti obe kolesi sta bili samo še žalosni kup zvitega železja in raztrganih obrobov.

le, povesti in črtice: »Noč na postajke, »Asja«, »Večna pesem«, »Meksikajnar Peter«, »Tišina«, »Dekle iz tovarniške ulice«, »Izguljenca«, »Otroka«, »Vrata«, »Mati Bulce«, »Mimo cvetoče vrbe«, »Zadnje poglavje«, »Veliki otroci«, »Iz belih stene«, »Neznanka«, »Pismo iz benice«, »Marija«, »Smok«, »Kako je umrl ječar«, »Clovek brez svobode«, »Andrejeva izpoved«, in »Večica španskega bezga«.

Razdeljene so v 4 cikle z naslovi: »Večne potje«, »Dome«, »Vojna in Andrej«, »Fragmenti o izgubljenem človeku«.

Knjiga, ki se odlikuje tudi po lepem tisku, (Narodna tiskarna), je opremljena s nekaterimi na posebnih listih reproduciranimi ilustracijami akad. slikarja Nikolaja Pirnata, osnutek za platnice pa je izvršil akademski slikar France Škodlar. Knjiga se naroča pri Narodni tiskarni v Ljubljani in stane vezana v platno 100 din, v polusnje 120 din. Zrelo delo mladega pisatelja je vredno vsega priporočila in pozornosti ljubiteljev izvrzne slovenske knjige.

Zvonimir Rogoz angažiran v Splitu. Zvonimir Rogoz je te dni prišel v Split, kjer je sprejel angažman pri Narodnem gledališču.

Pesniška zbirka Joža Šelge. Mladi pesnik Jože Šelga, ki se je doslej oglašal v raznih revijah, med njimi v »Ljubljanskem Zvonu«, pripravlja zbirko svojih pesmi. Knjiga bo izšla z ilustracijami Mirka Kuglerja v zadnjih dneh avgusta.

Česke knjige v ljubljanskim knjigarnah. V včerajšnji številki smo pomenili po zagrebških »Novostih« zanimive podatke o uvozu inozemskih knjig. Zagrebški list je pri tem popolnoma prezrl uvoz česke knjige, ki je sicer prav neznaten, vendar velja tudi zanj to, kar je bilo povedano o polgarski knjigi: da bi bila namreč po

svoji kvalitete in pomenu vredna mnogo večje pozornosti. V minulih letih se je pokazalo zlasti v večjih slovenskih mestih živahno zanimanje za tečaj českega jezika. Lahko rečemo, da si je v Sloveniji nekaj tisoč ljudi pridobilo pasivno znanje českega jezika. Ne bi bilo prav, če bi ta pojav izginil brez sledu kot izraz neke konjunktive, ki je v zvezi s političnimi dejstvi, ali celo s kakršno koli propagando. Obstoj českega naroda in njegove visoko razvite kulture je dejstvo, ki ne zavisi od nobenih političnih relacij in ki nas mora slej ko prej živo zanimati, kakor je ta kultura zanimala naše prednike že od Prešernovih časov dalje. Zaradi tega bi bilo želeli, da bi kulturne vezi, ki slonijo predvsem na gojitvi jezika in zasledovanju kulturnih pojavov, zlasti še literarne in umetniškega življenja, ostale tudi v novih zgodovinskih razmerah, ki oblikujejo srednjeevropski prostor. Zanimiv in hvale vreden je pojav, ki ga moramo zabeležiti v našo kulturno kroniko: nekatere ljubljanske knjigarnarje so začele v zadnjem času razstavljati v izložbenih oknih tudi česke knjige. Med njimi so nekatere pomembne izdaje zadnjega leta. To pričuje, da tudi knjigarniški stiki niso povsem prekinjeni. Želeli bi bilo, da bi se zanimali za nakup teh knjig oni, ki so si prejšnja leta pridobili znanje českega jezika. V pravilno usmerjenem kulturnem življenju bodo vedno obstajali večji ali manjši krogi ljudi, ki bodo s posebnim zanimanjem gojili jezik in kulturo posameznih večjih in manjših narodov Evrope, zakaj ne more biti dvoma, da bo Evropa, — kakor koli bo že urejena — slonela na obstoju in razvoju vseh svojih narodnih individualnosti in živih jezikov, ali pa Evrope v višjem smislu sploh ne bo.

Otvoritev prve sezone Hrvatskega narodnega gledališča v Splitu. Stalno gledališče v Splitu, o čigar organizaciji in umetniških pripravah smo že obširneje pisali v okviru naše kulturne kronike, bo otvorilo prvo sezono z delom, ki sega globoko v tradicijo ne le hrvatske literature, marveč tudi samega Splita. Ravnatelj splitske drame Marko Fotez je namreč priredil za sodobno gledališče »Judito«, 1. 1521. nastalo pesmitve najstarejšega hrvatskega pesnika in splitskega rojaka Marka Marulića. Ravnatelj splitskega gledališča, znani skladatelj Ivo Tijardović je spisal za Marulić-Fotezovo »Judito« sceno glasbo. Prav tako poročajo iz Splita, da je bila za šefa tamošnjega gledališča baleta angažirana gospa Anka Roje, ki bo takoj otvorila pripravljani tečaj baletne šole v Splitu.

Novak Simić kot pesnik. Tudi pri nas znani hrvatski novelist Novak Simić, avtor zbirke »Bosna spava«, romana »Voćnjak« in drugih knjig, je izdal pesniško zbirko »O čadji i o travama«. Ivan Goran Kovačić sodi o tej pesniški knjigi Novaka Simića, da zastaja za njegovimi proznimi deli.

Split dobi umetniški paviljon. Splitska skupina Hrvatskega umetniškega društva je zaprosila bansko oblast v Zagrebu, da naj prične že letos graditi napovedani umetniški paviljon v Splitu. V proračunu banovine je v ta namen že določen prvi obrok milijon din. V splitskem paviljonu bi bile med sezono stalne razstave hrvatskih umetnikov, s čimer bi lahko tudi tuji letoviščarji in turisti spoznavali domačo likovno umetnost. Verjetno je, da bo zagrebška vlada ugodila zahtevi splitskih umetnikov.

Nova sezona v praskih českih gledališčih. Prasko poročajo iz Prage, bodo vodili na prasko gledališča začela se prav zgodaj letošnja nova sezona. V gledališču E. F. Buriana D-41 se začnajo predstave že 8. avgusta s premiero ljudske igre »V k-

lu«, ki je zgrajena na motivih narodnih plesov. Mestna gledališča (Vinogradsko, Komorno), bodo začela sezono 15. avgusta z ljudskim ciklom svojih najbolj uspešnih iger. Narodni divadlo namerava otvoriti novo sezono 22. avgusta s Smetanovo »Prodano nevesto«, Začasno gledališče (Drama Narodnega divadla) pa bo začelo sezono istega dne z dramo M. Šimacka: »Drugi zrake«. Znani praški komik Vlasta Burian začne sezono 20. avgusta s komedijo »Možim svojo ženo«. Dramsko gledališče A. Sedlačkove bo začelo sezono 1. septembra z ljudskim ciklom najbolj uspešnih komadov prejšnje sezone. Tudi ostala praska gledališča začno zopet delovati še v teku mesca avgusta.

Paula Hazarda »La crise de la conscience européenne« je izšla pravkar v nemškem prevodu z naslovom »Die Krise des europäischen Geistes«.

J. C. Hronský v hrvatskem prevodu. V Zagrebu »Knjižnica dobrih romanov« je pravkar izšla 144 strani obsegajoča zbirka J. C. Hronskega »Andjelina i druge pripoviesti«. Knjižico, ki vsebuje 11 povesti, je prevel iz slovaščine Ante Šimčik. Avtor teh povesti Josef Ciger Hronský je bil dolga leta tajnik Slovaške matice, v maju letošnjega leta pa je postal ravnatelj te vodilne slovaške knjižne družbe. Hronský je izdal doslej že več romanov, izmed katerih je največjega pomena 1. 1931. izšli roman »Kruh«, ki obravnava v epični obliki tudi za Slovence tako pomenljivo snov, kakor je izseljenstvo. Prav tako močan je Hronskega kmečki roman »Josef Mak«. Hronský je izdal tudi več novelističnih zbir, iz katerih je sestavljen hrvatski izbor njegovih novel. Zbirka, ki je prevedena v sočnem in lepem jeziku, prikazuje najzanimivejši strani Hronskega epike in obenem odpira zanimive poglede v slovaško kmečko življenje.

Gospodarstvo

Plačevanje kmečkih dolgov

Privilegirana agrarna banka objavlja podatke o pobranih anuitetih, ki so jih plačali kmečki dolžniki za odstopljene dolge. Do 31. aprila t. l. so znašala vsa vplačila na račun anuitet 367,4 milijona din, na vplačila v letu 1938 130,4 milijona din, na vplačila v lanskem letu 73,3 milijona din, na vplačila v prvih štirih mesecih t. l. pa le 20,1 milijona din. Ze lani so vplačila kmečkih dolžnikov hudo popustila, saj so v primeri s prejšnjim letom padla skoro na polovico. Letos pa so se bolj nazadovale, kajti v prvih štirih mesecih lanskega leta so kmetje plačali 31,3 milijona din, letos pa le 20,1 milijona din. Lanska in letošnja plačila v prvih štirih mesecih se na centralo in posamezne podružnice razdele takole (v milijonih din):

januar - april

1938. 1939. razlika

centr. Beograd 17,5 10,8 -38%

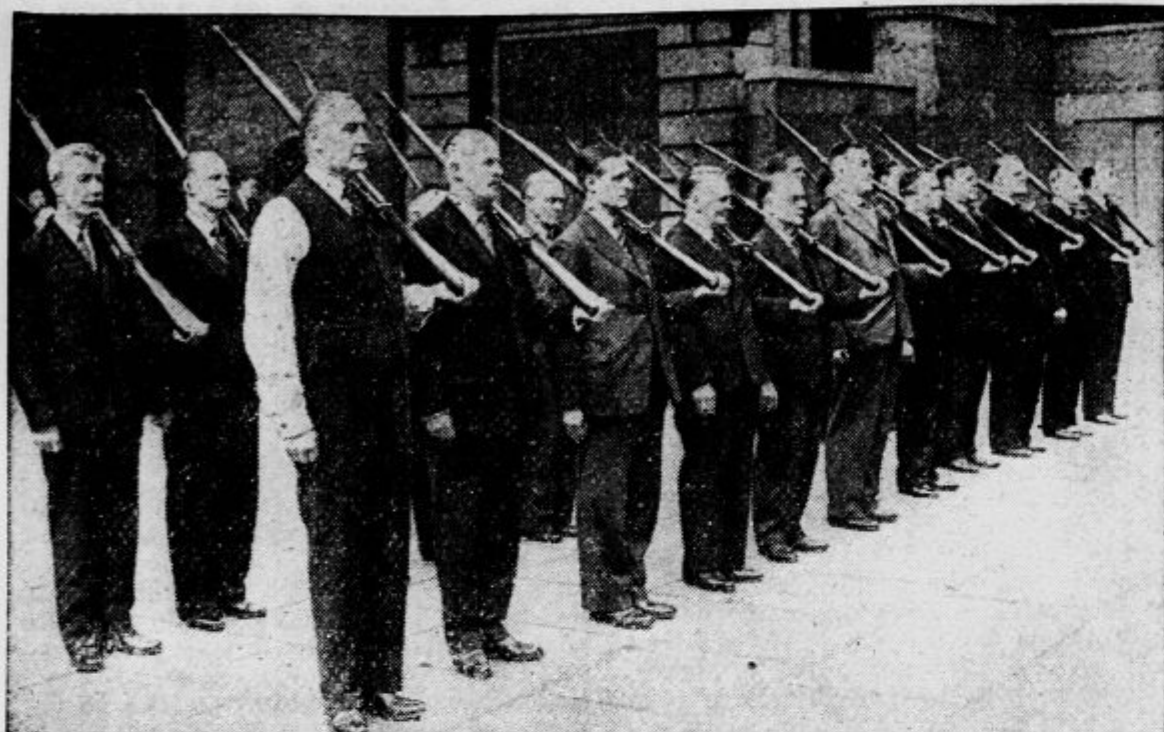
podr. Ljubljana 6,9 6,8 -2%

podr. Zagreb 4,1 1,7 -58%

podr. Sarajevo 2,8 0,8 -72%

Parlament pod puško

Člane angleške spodnje zbornice je pozvala vlada kakor vse ostale državljane, naj sodelujejo pri ustanavljanju polvojaških formacij za obrambo proti sovražnim padalcem. Tako vidimo skupino poslancev, ki se udeležujejo vaj za ravnanje z orožjem in ki jemljejo svojo stvar, kakor je videti, zelo resno

Španija danes

Težave za obnovitev dežele, ki jo je razdejala bratomorna vojna

Če se bližaj Barceloni, najvažnejšemu španskemu pristanišču in največjemu mestu Iberskega polotoka (1,3 milijona prebivalcev) z letalom, pripoveduje neki švicarski novinar, ki je bil tam na obisku, opaziš takoj, da tu nekaj ni v redu. Nad luko ti pade pogled na tri zgorle parnike, na večinoma razdejano plinarno, na številne porušene hiše in skladišča.

Z letališča Muntadas te pripelje prastar avtobus v 12 km oddaljeno mesto in spet moraš ugotoviti, da zadnji vodič iz leta 1935. ne ustreza več. Ceste so v bednem stanju, ljudje prebivajo v luknjah in razvalinah, delavci nekje popravljajo uničen most, polja leže gola in izsušena.

V kavarni popiješ skodelo kave in se začudiš, ko ti plačniki namesto 80 centimov vrne »drobiž«, ki sestoji iz novca za 10 centimov, treh umazanih, napol raztrganih vozniških listov za tramvaj, vozovnice za podtalno železnico in dveh zmečkanih znamk. Na vprašanje ti plačniki odgovorijo, da drobiža skoraj ni več, pomagati si morajo na ta način.

Zvečer se sprehajaš po slovitih »Ramblih«, ki vodijo od najvažnejšega trga, Plaza de Catalunya, do pristanišča v dolžini 1200 m in širini 40 m. Do ene, do dveh po polnoči se sprehaja tu barcelonsko prebivalstvo, kajti življenje se odigrava pozneje nego v naših krajih. V uradih delajo n. pr. od 9 do 13. in od 15. do 19., večerjajo ob 21. in šele ob 22. se pričnejo gledališke in kinematografske predstave. V tem pogledu je ostalo vse pri starem, do pozne noči gre »copatna parada« preko »Ramblov« in oblega njene neštete knjižne in časniške stojnice. A vendar nekaj ni v redu. Čudno je, da je večina ljudi slabo oblečena, ko so Španci vendar znani, da jim je dobra obleka življenjska potreba. In kaj pomenijo vsi ti invalidi in berači?

Španija ima triletno državljansko vojno za seboj. Govorijo z ljudmi in zveš o uničujočih učinkih, ki jih je imelo 400 zračnih napadov na mesto, o pouličnih borbah in drugih takšnih stvareh.

Kako je z obnovo? Sirovin nedostaje. Radi bi obnovljali in to čim hitreje, pa ne morejo. Premoga ni, zato je malo plina

in zato je tudi razsvetljava tako slaba. Avtobusov more le malo voziti, ker ni gum. Deviz ni, da bi bilo mogoče kaj uvažati. In končno primanjkuje ladij. Mnogo se jih je izgubilo med državljansko vojno, nekatere je med vojno zadržala ruska vlada v Odesi, nekatere so odplule v Avstralijo po žito. Veliko oviro pa pomeni za sedanjo špansko vlado seveda tudi vojna v Evropi in Afriki.

Na šetnji skozi mesto opaziš, da je vse zelo drago in mnogih stvari sploh ni dobiti. Vse to pa še ni tako slabo kakor grde rane, ki jih je vojna vsekala mestu in tiščem družin. Najgrozotnejšo sliko vojne kaže Barceloneta, pristaniško in ribsko predmestje Barcelone. Nepopisno je razdejano, ki so ga tu povzročili letalski napadi. V ozkih ulicah je morala imeti vsaka bomba strahoten učinek. Polovica tega mestnega predela je razdejana, na obnovo ni bilo še misliti. Toliko je še važnejših in nujnejših stvari...

V novi Španiji je treba sploh skoraj vse na novo zgraditi. Vlada je izdala številne dekrete za to obnovitveno delo. Teoretično so izvršni, praktično pa bodo prešla še leta, preden bo dežela dobila normalni obraz. Izčrpanost, ki teži na vseh, je neznanaka. Ne smemo pozabiti, da so državne zadeve dolga leta zanemarjale, da polj niso obdelovali itd.

Ena najvažnejših stvari, s katero se je moral pobaviti novi režim, je bilo socialno skrbstvo. Ustvaril je posebno organizacijo v ta namen, »Socialno pomoč« s pododelki, kakor za zimsko pomoč, za oskrbo mater in otrok, za oblačila. Menda ni treba še posebej omenjati, da je skrb za brezdomce, zapuščene in vojne invalide v deželi, kjer je poginilo poldrugi milijon ljudi (večinoma moških in očetov) ena najbolj nujnih nalog, ki se jim mora vlada posvečati.

Da je položaj v deželi še vedno zelo neugoden, kaže n. pr. dejstvo, da v času od 15. maja do 15. junija t. l. nikjer niso smeli peči kruha! Zaloge pšenice so porabljene, novih ni bilo mogoče pripraviti. Sedaj čakajo na novo žetev, ki obeta po mnenju strokovnjakov dobro.

Odigral je, še preden je začel

Francoski železniški top na tračnicah, ki je pravkar prišel iz tovarne, a so ga Nemci uplenili, še preden so mogli Francozi z njim vsaj enkrat ustreliti. Na svojem umiku so imeli samo še toliko časa, da so ga sami uničili

Če ne veš, zdaj izveš:

da se morajo po odredbi moskovske vlade vsi moški prebivalci Sovjetske unije v starosti od 19 do 50 let vpisati v vojaške sezname ter se, v kolikor niso bili potrjeni za vojaško službo, ponovno predstaviti naborni komisiji;

da se morajo v Rusiji vpisati v vojaške sezname vse bolničarke in ženske, in sicer v času od 1. do 15. septembra;

da je prah uničil 18 slovitih Giottovih fresk v cerkvi Franciška Asiškega v Asisliju;

da so na otoku Trinidadu eksplodirali ondodni petrolejski tanki;

da je mehiška vlada sklenila uvesti splošno vojaško obveznost;

da se je angleška kraljevska obitelj razen kralja preselila v Kanado;

da so v Zedinjenih državah v okviru pogozdovalne akcije v zadnjem času zasadili dve milijardi mladih dreves;

da se morajo po ukazu nemškega policijskega poveljnika vsi francoski napisi na ulicah in trgovinah v Alzaciji odstraniti in nadomestiti z nemškimi;

da bo sedanji ameriški poslanik pri londonski vladi Kennedy na lastno željo odpoklican iz Evrope;

da je madžarska vlada začela uvajati delo v taboriščih za univerzitetne slušatelje;

da so Američani poklonili Angliji 260 ambulančnih voz za prevažanje ranjenecv in bolnikov;

da je v severnem Oesterdalu in v srednji Norveški prošle dni zapadel sneg;

da Rusi z vso naglico dograjujejo prekop med Dnjeprom in Bugom;

da je vojvoda Burbonsko-Parmski s svojimi šestimi otroki odpotoval v Ameriko;

da je Gibraltar, kjer je bilo v mirnih časih zasidranih povprečno 180 ladij, popolnoma prazen in brez slehernega trgovinskega prometa;

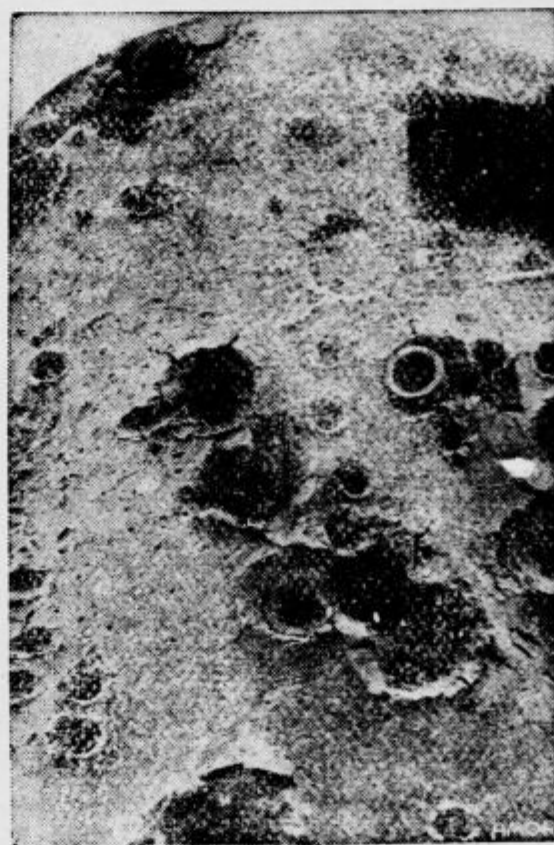
da se je v Franciji pojavilo gibanje za osnove »bretonske republike«;

da je angleški kralj Jurij VI. že dvakrat inspical vojsko v trenutku, ko so nemška letala napadla Anglijo;

da so angleške vojaške oblasti na Cipru proglasile preki sod;

da je maršal Petain imenoval admiralja Estevo za generalnega rezidenta v Tunisu.

Tudi moderni kitajski zidovi so ranljivi

Oklepna utrdba iz Maginotove črte s sledovi učinkov nemškega obstreljevanja

Pred uvedbo samskega davka v Turčiji

Turčija namerava uvesti samski davek. Ministrski svet je zadevni zakonski načrt že porabil in ga bo v kratkem predložil narodni skupščini.

Po tem zakonu bodo obdavčili vse samce in samice med 20. in 45. letom, izjema bo veljala le za vdove z otroki in trajno bolne ter pohabljenke.

Jajca niso za pijačo

Češko-moravska zveza za mleko, tolašce in jajca je objavila, da se na ozemlju protektorata jajca ne smejo predelavati za pijačo, kakor jarki brandy, jajčni konjak in podobno. Prekrški proti tej odredbi se bodo strogo kaznovali.

Največji stadion na svetu

Agencija TASS poroča, da pričajo v Moskvi v kratkem graditi nov športni stadion. To bo največja naprava te vrste na svetu.

Brod namesto mosta

Zaradi razstrelitve številnih mostov preko Moze v Lieguen in okrog njega, s čimer so hoteli Belgijci zamrzniti nemško prodiranje, se mora sedaj vsekakor osebni promet zjutraj in zvečer vršiti s pomočjo mnogih brodov

Helgoland

„Cesar je lepe, nove hlače zamenjal za hlačni gumb!“

Te dni je minilo pol stoletja, od kar je otok Helgoland, ki je bil dotlej britski, postal nemška last. Takrat, v poletju 1890., je prišlo do pogodbe med Nemčijo in Anglijo, po kateri so Nemci Angležem prepustili Zanzibar v Afriki in dobili zanj Helgoland. V Nemčiji je bilo tedaj mnogo ljudi, ki niso bili zadovoljni s to zamenjavo in so pravili: »Cesar je lepe, nove hlače zamenjal za hlačni gumb!« Toda cesar Viljem II. je bil tedaj ravnal s pravim političnim instinktom, Angleži pa so se bili ušli. Kmalu se je izkazalo, da je mali Helgoland v resnici nekaj takšnega ali pa vsaj nekaj takšnega postane, kar bi se lahko imenovalo »nemški Gibraltar«, kakor je imel navado reči Viljem II. Nemci so se v kratkem prepričali, kako pomemben je ta edini skalni otok Severnega morja kot zaščita za Cuxhaven, Bremerhaven, Wilhelmshaven in za vse področje, kjer se izliva Laba in Vezera, kakor tudi za zapadni vhod Kielskega prekopa.

Helgoland so do konca prejšnjega stoletja poznali samo kot imenitno morskot

Zvočni brzojav v afriški vojni

Ko je padel kraj Mojale ob abesinsko-kenijski meji, so Italijani ugotovili, da so bili tamkajšnji domačini bliskovito hitro poučeni o tem njihovem uspehu. Že prej so v Libiji ob smrti maršala Balba s presenečenjem ugotovili, da je vse domače prebivalstvo v najkrajšem času zvedelo za ta dogodek, primer z angleškim Mojalejem je njihovo presenečenje le še povečal. Vesti pa se širijo skozi afriške pragozde in goščave s takšno hitricjo po zaslugi znamenitega zamorskega »zvočnega brzojava«, to je bobna. Raziskovalci Afrike so vedno znova doživljali, da so domačini njihov prihod v vas z bobni sporočali v sosedne kraje, kjer so potovalci potem ob svojem prihodu naleteli na prazne hiše ali pa na svečan sprejem, kakršno je bilo pač stališče domačinov do njih. Dogažalo pa se je tudi, da so jih prebivalci sosednih krajev pričakovali v zavratnih zasledih. Navzlic temu, da vemo za zamorsko sporočanje vesti s pomočjo bobnov, pa nimamo še nobenega pravega pojma o podrobnostih te metode.

Nove gramofonske plošče v Rusiji

Moskovski poskusni zavod za izdelovanje gramofonskih plošč, je izdelal nove plošče iz snovi, ki jo imenujejo klorvinil. Te plošče so nedrobljive in petkrat tako trpežne kakor dosedanje plošče.

Premetenjeni Avstralci

V Avstraliji imajo na deželi navado, da obesimo policijsko čepico k vratom, kakor da bi bil policist v hiši. Ta zvijača baje zadostuje, da prežene tudi najhujšemu vlomcu srce v hlače.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

»Ko ste začutili prvi napad bolezni, so vam skiepitali zobje, kaj ne?« je vprašal zdravnik.

»Tega vam ne vem povedati, je odgovorila pacientka v zadregi. »Ležali so na mizi.«

»Zakaj pa ne. A kaj bi rad govoril s tem lopovom?«

»Sire, Leonora de Ulloa me prosi, naj mu sporočim nekaj besed.«

»Poznam tvoje viteško mišljenje. Opravi torej svojo nalogo. A najvažnejše je zate, da se prej ko mogoče poročiš z namestnikovo hčerjo. Cesar Karol nama daje samo mesec dni časa. Za svojo osebo sem dovolil tej lepi neukrotljivki teden dni za premislek, da se odloči. Ponthus je zdaj ne more več odvrčati od njene dolžnosti. Čez teden dni mora biti tvoj stvar urejena. Potem odpotuješ z navodili, ki ti jih dotlej pripravim. Od besede do besede ti bom povedal vse, kar porečeš cesarju Karlu in kar mu odvrneš na ugovore, ki jih je od takšnega lisjaka seveda pričakovati.«

»Teden dni časa torej imam?« je zamišljeno vprašal Loraydan.

»Teden dni. To je mnogo. Ponthus je v Templu — ali se bojiš kake druge ovire?«

»Nobene, sire.«

Kralj je vstal in jel hoditi po kabinetu sem ter tja.

»Te ljubezenske istorije me pomlajajo za dvajset let,« je veselo dejal. »Oh, Loraydan, krono bi dal z glave, da imam tvoja leta. Mladost, mladost! To je prava kraljevska krona.«

»Ali, sire, vaše veličanstvo je še mlado...«

»Se mlado! Strašno besedo si izrekel, Loraydan. Ta beseda mi kliče, da bom jutri starec... Nič kaj ti dvorjanik nisi, Loraydan.«

kopalnice, kjer dobiš razen tega izvrstne jastoge. Potem pa je postal trdnjava, močno pomorsko oporišče. Otok, ki je bil nekoč dosti večji, pa so ga v osmem stoletju valovi skoraj požrli, je danes skalna trdnjava, ki je nasršena s topovi, »hlačni gumb« je postal veličanska dragocenost.

James Monroe

državni predsednik Zedinjenih držav v letih 1817. do 1825., ki se njegovo ime vedno znova omenja v zvezi z njegovo doktrino iz l. 1823., s katero se je izjavil proti vmešavanju Evrope v ameriška in Amerike v evropska vprašanja

A NEKDOTA

Znanega zgodovinarja Felixa Dahna je neki veleposelnik povabil na lov v svoj revir. Zajcev so bili celi tropi, samo Dahn je imel smolo, da ni nobenega zadel. Ob koncu lova je dejal gostitelju: »To mi je res nepojmljivo!«

»Kaj?« je vprašal gostitelj s smehom. »To, da ste vsako krat mimo ustrelili?«

»Ne, temveč to, da so bila baje cela ljudstva, ki so živila od lova!« je zagodrnjal Dahn.

VSAK DAN ENA

»Rad bi čital v vašem srcu!«
»Pa ne tako blizu!«
»Kaj naj storim, ko sem pa kratkoviden!«

(+420+)

MICHEL ZÉVACO:

Don Juan

ROMAN.

»Kam ste ga spravili?« je vprašal z veselim, radovednim glasom.

»V male vice,« je odvrnil Guitalens.

»Aha! Izvrstno. Prekrasno. Drugi prijatelj, priporočim vaš njegovemu veličanstvu.«

»Boljšega prostora od malih vic vsekakor ni!« je dobrodušno dejal Guitalens. »Tja peljati vas pa nikakor ne morem. Upornik je v samotnem zaporu. Priskrbite si kraljevski ukaz.«

Loraydan je stekel v Louvre, kjer je našel kralja v kar najboljši volji.

Njegovo veličanstvo je bilo prejelo izvrstne novice od cesarja.

Karel V. mu je sporočal, da je prispel v Flandrijo in se zdaj pripravlja na kaznovanje gand-skih, namurskih in lieških meščanov, ki jim hoče za dolgo pregnati veselje, da bi govorili o svojih svobodinah. Cesar se je kralju pristržno zahvaljeval, ker mu je bil vkljub odporu kraljevskih svetnikov in enodušnemu mnenju vseh Francozov dovolil prehod skozi Francijo ter mu tako omogočil zatrtje flandrske vstaje.

Končaval je z izjavo, da je zdaj voljan odkrito in pošteno obravnavati znamenito vprašanje milanske vojvodine, ki je bilo izvir toliko nespor-

172

zumov in nesreč. V ta namen pričakuje najpoznejše v mesecu dni prihoda kraljevega odposlanca, to je, tistega, ki sta ga soglasno izbrala in določila: soproga done Leonore de Ulloa, gospoda grofa de Loraydana.

Takšne so bile dobre novice, ki jih je kralj naznanil Amauriju de Loraydanu. Grof jih je poslušal z napeto pozornostjo in v tem, ko je Franc I. govoril, sam pri sebi že računal in snoval nove načrte.

»Vse se prekrasno razvija,« je končal vladar. »Croixmart mi je javil, da se je po tvoji zaslugi, moj vrli Loraydan, zvedelo, kje se skriva upornik Ponthus. O nagradi ti ne bom govoril, zakaj plačilo, ki ga priporavljam zate ob tvoji vrnitvi iz Flandrije, bo prekosilo vse tvoje upe.«

Val ničemurnega ponosa je planil Loraydanu v čelo.

V duhu se je zagledal velikega milostnika, visokega dostojanstvenika na dvoru, obsutega s častmi, vsemočnega po volji najvišjega gospodarja; že zdaj mu je bilo, kakor da bi ošabno stopal med dvema vrstama sklonjenih glav.

Toda v Louvre ga je bilo privedlo sovraštvo. Sovražstvo je bilo v njem močnejše od častihljepa, da, močnejše od vsega ostalega. Odvrnil je duha od teh prividov bodoče moči in rekel:

»Sire vendarle mi bode dovoljeno, da že danes poprosim vaše veličanstvo za neko milost. Rad bi obiskal plemiča Ponthuskega v zaporu...«

Kralj je takoj podpisal prepustnico ter jo podal Loraydanu, rekoč:

Hrvatska se izgrađuje

Politični položaj u totalitarni banovini

Zagreb, koncem julija

Dasi je nastopil vroč poletni čas, se kljub temu ne bi moglo reči, da hrvatsko politično življenje miruje. Vojda Hrvatov prebiva po svojem običaju nekaj dni v Beogradu, potom pa zopet pride v Zagreb, tako da je vedno prisoten pri vsakem odločanju v vsedržavnih, kakor tudi pri posebnih, hrvatskih zadevah. Kadar pride v Zagreb, vedno dolgo konferira v »triumviratu« s podpredsednikom in glavnim tajnikom stranke, inž. Košutićem in dr. Krnjevićem, ki tvorijo vodstvo stranke, in po katerih navodilih se ravna hrvatski ban in hrvatski ministri. Položaj dr. Mačka se močno razlikuje od položaja navadnega predsednika na demokratskih temeljih osnovane politične stranke, temveč se veliko bolj približuje položaju vodje v totalitarnih državah. To tudi odgovarja hrvatskemu pojmovanju, da je HSS — hrvatski narod. Zato odpadla potreba sklicanja kakšnih širših strankarskih forumov. HSS, ki se je nedvomno razvila na demokratski podlagi kot narodni pokret najširših slojev, je postala na oblasti totalitarna stranka, skoraj v sodobnem pomenu besede. Hrvati, ki je izven te stranke, na Hrvatskem ne cvetejo rože in je že vnaprej izključen povsod, kjer odloča javna oblast in kjer ima sploh javnost kako besedo. HSS ima absolutno večino v hrvatskem narodu. Zato ji ne bi škodilo, ako bi bolj veličavno postopala z manjšino, ne pa da ji kar odreka narodni značaj. Vprašanje je načelnega pomena.

Zavezniki v kmečko-demokratski koaliciji, samostojni demokrati, so od vodstva HSS službeno priznali zastopniki domačih Srbov, toda oni niso nič kaj zadovoljni. Hrvati jih niso znali dovolj odobrati pred hudo konkurenco iz vladnih krogov, kakor Hrvati tudi niso znali takoj s sporazumom izposlovati koncentracijske vloge, ki bi bila edina v stanju preprečiti nerazpoloženje Srbov proti sporazumu. Kakšno je resnično razmerje v srbskih in mešanih krajih Hrvatske, je še vedno sporno. Samostanci so se dobro desetletje hrabro borili za pravice Hrvatske in so gotovo zaslužili boljšo usodo v hrvatski banovini. Ustanovitve Nove Rijeke, ki je predstavljala jasno določen program, so mnogi tolmačili »puško, vrženo v koruzo«. Frankovci so seveda zelo nezadovoljni v kmečki, totalitarni Hrvatski, in so zato tudi precej glasni. Še bolj pa rujejo »pod zemljo«, predvsem s hujskajočimi letaki,

čepav jim grozi intervencija po obsodbi upravnih oblasti. Iz javnega udejstvovanja so popolnoma izključeni. Uveljavljajo se pa kljub temu precej v Zagrebu in po ostalih mestih in trgih. Klerikalci v marširajo odobravajo frankovcem, drugače so pa oportunisti in manj nevarni totalitarnim tendencam. Komunisti se tudi vedno bolj oglašajo v nekem megletem pričakovanju, da se bliža tudi njihov čas. Organizacija banske oblasti je končno zaključena. To ni bilo malo delo. Splošno priznavajo, da se hrvatski ban trudi s svojimi sodelavci kakor le more. Kljub temu se čuti, da ni vmesnih instanc med bansko oblastjo in sreskimi načelstvi, vsled čega se tudi pripravlja posebna upravno-gospodarska samouprava z gotovo finančno samostojnostjo za Dalmacijo, dokler ne bo splošno rešeno vprašanje vmesnih instanc. Na splošno priznavajo Hrvati, da so zadovoljni, kar se pač tako sliši prvič od obstoja naše kraljevine. Seveda na prvo leto tako težko pričakovane hrvatske avtonomije pada senca vojne in splošne negotovosti.

V govorih hrvatskih voditeljev se tu in tam omenja, kakor da hrvatski narod še ni dosegel svojega cilja. Sam dr. Maček je nekoč izjavil inozemskim novinarjem, da je 90% hrvatskega vrnanstva rešeno. Kje so potem ti daljnji cilji? Ali v teh borih 10%? Avtonomija Hrvatske je ustavnopravno zajamčena in njena popolna izgradnja je le vprašanje časa, ker je nihče ne more več ustaviti, ne da bi s tem škodil splošnim državnim interesom. Na drugi strani pa je le skupna država, je le naša Jugoslavija garancija, da bo hrvatski narod očuval svoje življenjske pravice.

O najavljenih gospodarsko-socialnih reformah ne zveste v Zagrebu nič več konkretnega, kakor v Beogradu. Vse je še v proučevanju. Mnogi tudi dvomijo v vse to in pričakujejo velikih reform le od novih ljudi in novih razmer. Kar se totalitarnega sistema tiče je to na Hrvatskem itak doseženo na podlagi tako zvane kmečke demokracije, katero se želi prikazati v nasprotju z »mešansko demokracijo«, kar se pa še nikomur ni posrečilo, vsaj ne na splošno razumljiv način. Hrvatska je dosegla svojo svobodo in gradi sedaj svojo avtonomno življenje, ter ne išče svoja pota v negotovosti in v svetu na prelomu. Edini zanesljivi kašpot je tudi zanjo: Jugoslavija.

Dr. O. A.

BELEŽKE

Delovanje masonskih lož prepovedano?

»Slovenec« poroča z Bleda: »Zadnje dni je bilo na Bledu nekaj značilnih sestankov med uglednimi zastopniki tiste stranke, ki ni zadovoljna s protimasonskim gibanjem, ki se je začelo v Jugoslaviji in ki bi rada dosegla, da se protimasonski ukrepi, ki so že izvedeni, odnosno ki se pripravljajo, ukinejo. Kakor izvem iz navadno dobro poučenih virov, so ta zasedanja politikov, ki se izjavljajo za prijatelje framažonov, sicer pri njih samih v ožjem krogu rodila složne sklepe, toda na zunaj niso imela začelnega uspeha.«

»Slovenec« ne pové, kdo so zastopniki »tiste stranke«.

Klicu, da se masonsko vprašanje ne razpravlja več v znamenju anonimnosti, se je sedaj pridružil tudi glasilo omladinca JRZ »Slovenski jug«, ki na podoben način kakor »Slovenec« zadržuje, da so v Jugoslaviji vse do danes masoni navpičnejši faktor državne politike, ki so vlekli velike politike za ušesa, kakor šolarčke, a na koncu pravi:

»Kdo so ti ljudje? Mi jih hočemo videti. In to ne samo njihove obraze, nego tudi duše. Spoznati jih hočemo, ker vemo da se njih ne skrivajo, kdor ima čisto vest.«

Ta zadeva se nam zdijo prav pametna. Zagrebški »Jutarnji list« poroča iz Beograda, da je bila podpisana odredba, s katero je prepovedano delovanje vsem masonskim ložam v celi Jugoslaviji.

Župani JRZ na počitniškem potovanju

Dalmatinski listi poročajo, da je prispele v Split delegacija slovenskih županov, ki šteje 25 županov, pristavev Jugoslovenske radikalne zveze. Vodi jih predsednik županske zveze JRZ g. Nandje Novak iz Kamaika, ki je izjavil splitskim novinarjem, da je obisk slovenskih županov čisto zasebna zadeva in da si žele samo ogledati lepote naše Dalmacije. Župani so dobro razpoloženi ter se živahno zanimajo za vse pojave veselega kopalskega in turizma potovanja. Počitniško potovanje je organizirala županska zveza JRZ.

Revizija vseučiliškega zakona na Hrvatskem

V Zagrebu je prišla zasedati komisija za sestavo načrta nove uredbe o hrvatskem vseučilišču. Sejam komisije prisostvuje po en zastopnik vsake fakultete zagrebske univerze in zastopnik Ekonomske komercialne visoke šole. Prvi seji je prisostvoval tudi ban dr. Ivo Sušić, ki je naznačil v svojem pozdravnem govoru smernice dela komisije. Komisija bo zasedala dalje časa in ji predseduje podban dr. Krbeč.

HSS za odličiteve

socialnih reform

»Hrvatski dnevnik« posveča svoj uvodnik zopet vprašanju napovedanih socialnih reform. List pravi uvodom, da je sploh veliko vprašanje, ali so današnji časi primerni za razpravljanje tako resnih vprašanj. »Sigurno je, da je prišlo do razprav o tem vprašanju v naši javnosti bolj pod vplivom inozemskih listov, kakor pa na temelju razpoloženja naših širokih narodnih množic. Prav tako gotovo je, da ni moglo realizirati niti ene od predloženih reform socialne organizacije v Hrvatski in Jugoslaviji vse do sklenitve miru. Sedanjí nemirni časi niso prav nič primerni za reševanje velikih socialnih vprašanj. Reforme, ki jih napovedujejo, bodo odločilne za desetletja razvoja našega življenja. Za nas je najbolj primerno, da z reformami počakamo, dokler ne bodo minuli sedanji vojni viharji. Časi so taki, da nihče ne ve,

Obletnica slovaške ustave

V »Hrvatski Straži« poveljuje neki dr. Josip Andrić prvo obletnico slovaške ustave, ki da se odlikuje po tem, da je sestavljena v krščanskem duhu, na temelju papeških enciklik, kakor svoje dni ustava pokojnega kancelarja Dollfusa. Slovaška ustava je poleg ustave Irške in Portugalske pravi vzor, kako naj si male države uredijo svoje državno življenje. Slovaška je postala s svojo ustavo popolnoma samostojna država s popolno suverenostjo. Dočim je potrebovala bivša Češkoslovaška celih 16 mesecev za sprejetje svoje ustave, so bili Slovaki s svojo ustavo gotovi že v 5 mesecih. To je najboljši dokaz, koliko večji je elan v samostojni slovaški državi in koliko bolj agilni kot v bivši CSR. Slovaška ustava sloni na dveh večnih vrednostih: slovaškem nacionalizmu in na versko-moralnih načelih krščanstva. Po tej ustavi živi danes slovaški narod svoje samostojno, svobodno in suvereno narodno življenje, ki si ga je oblikoval in uredil po svoji volji...

Vprašanje nemških vojaških grobov

»Völkischer Beobachter« poroča, da prihaja na razne nemške vojaške oblasti dnevno na stotine in stotine pism, v katerih izražajo svojci v vojni padlih nemških vojakov željo, da bi bili posmrtni ostanki padlih prepeljani v domačo zemljo. Glavni nemški list opozarja nemško občinstvo, da je prevoz trupel padlih vojakov povsem nemogoč. Prevoz ostankov padlih junakov je dovoljen samo v izrednih primerih, vendar pa morajo kriti vse s tem zvezane stroške svojci. Ti pa so prilično veliki in jih morejo pokriti samo finančno močne rodine. Nemška vojska posveča grobovom svojih padlih junakov največjo pažnjo. Skrb za njihovo ohranitev vodi cela vrsta odličnih oficirjev, ki pazijo, da je vsak nemški vojaški grob okrašen z lesenim križem in čelado ter imenom pokojnika. Poleg tega skrbijo ti oficirji tudi za to, da bodo vsi vojaški grobovi, ki so na poplavljenih ozemljih, ali pa sredi naselbin prekopani in trupla premiščena v častne grobove.

Nemški vojaški ujetniki v Angliji

Vrhovno poveljstvo nemške vojske javlja, da je bila večina nemških ujetnikov v Angliji, ki jih sicer ni dosti, zadnje tedne prepeljana v Kanado. Vrhovni komandi do sedaj še ni znano, kje je taborišče nemških ujetnikov v Kanadi. S posredovanjem mednarodne centrale Rdečega križa v Ženevi pa je omogočeno svojem te ujetnikov pošiljanje odprtih dopisnic v Kanado.

Židovski list v Krakovu ni recept za vsakogar

Takoj ob prevzemu državne oblasti so narodni socialisti odstranili iz nemškega novinstva vsakršni židovski vpliv. Kakor znano, so bili vodilni nemški listi dotlej skoro brez izjeme v rokah židovskih lastnikov in židovskih publicistov, novinarjev in feljtonistov so imeli vedno na široko odprte stolpce raznih listov za svoje proizvode. Narodni socialisti so takoj spoznali, kako težka je bila njih borba ravno zaradi tega, ker so židovski listi popolnoma obvladovali nemško javno mnenje, zato so takoj po prihodu na oblast napravili temeljito izpremembo v tem pogledu. Židom ni ostal noben list, v nobenega izmed obstoječih listov niso smeli židje več pošiljati svojih prispevkov, pač pa jim je bilo dovoljeno, da so ustanovili svoja čisto židovska glasila, posvečena samo problemom semitskega plemena. Takisto je bilo kasneje rešeno vprašanje židovskih listov na Češkem in Moravskem, prošle dni pa je generalni guverner v Krakovu dovolil tudi poljskim židom, da lahko izdajajo svoja glasila. Za žide se bosta tiskala v Krakovu dva lista, od katerih eden bo tiskan z gotjskimi črkami, drugi pa s hebrejskimi, oba pa bosta pisana v židovskem žargonu, ki je znan pod nazivom »jiddisch«.

Kijukasti križ

»Das Schwarze Korps«, glasilo Himmlerja in njegovih SS, je nadavno objavljalo uvodnik, ki je med teoretiki nemškega narodnega socializma vzbudil precej pozornosti. Članek popisuje veličino sreče nemškega naroda, za kar se mora slednji zahvaliti samo ideji narodnega socializma. Obenem pa zavrača vseobče razširjeno mnenje, da bo morala Nemčija po dokončani zmagi tudi druge narode obdarovati s to veliko idejo ter značilno dodaja: »Zakaj bi morali mi Nemci vzeti nase odgovornost za bodočo usodo drugih narodov ter našo idejo preizkuševati na drugih ter s tem po nepotrebnem trošiti. Te naše svete vere, ki izvira iz mita naše krvi, ki jo je izoblikovala težka in trda usoda in ki so dali naši junaki zanjo svoje življenje, te vere vendar ne moremo razdajati! Rečeno je bilo že z najvišjega mesta, da narodni socializem ni izvozno blago. Naša ideja tudi ni recept za vsakogar, ni recept po katerem bi se lahko vsak narod zveličal brez vsakega truda.«

Tudi nacistični teoretik dr. Karl Megele se je v »Berliner Börsenzeitung« dotaknil tega problema, ter poudaril, da narodni socializem svojih nazorov ne bo nikomur vsiljeval. Nemški narod bo v odlični meri odločil o bodočih življenjskih oblikah evropske celine, vendar je že sedaj v uri svoje zmagr trdno odločen, da bo svoj nauk o rasi tudi nadalje omejeval samo na nemško narodno skupnost.

Pritožbe proti zagrebškemu židom

O zagrebških židih ni ravno mogoče reči, da so bili nasprotniki narodnega pokreta in politike Hrvatske seljačke stranke. Kolikor je nam znano, so imeli vedno veliko razumevanje za težnje in potrebe obeh. Sedaj pa čitamo v »Hrvatskem radniku«, glasilu Hrvatske delavske zveze, ki je delavska organizacija HSS, ostre napade na naslov zagrebških in hrvatskih židov. List pravi, da imajo židje in drugi tuji veliki del kapitala, ki je naložen v hrvatski industriji. »Razna znamenja pa kažejo, da ti ljudje niso še zadovoljni s privilegiranim gospodarskim položajem, ki ga uživajo med nami. Vse bolj se izpostavljajo za idejo, ki je povsem tuja in naravnost škodljiva hrvatskemu narodnemu duhu. Vse bolj odkrito izjavljajo svoje simpatije za mednarodni marksizem. Sprva so prednjačili v tem njihovi sinovi, ki so skoraj 100odstotno podpirali marksiste na hrvatskem vseučilišču. Sedaj se se pričeli

ravnati po njih tudi njihovi očetje, tovarnarji, ki vedno bolj dosledno izkazujejo svoje simpatije mednarodnemu marksističnemu pokretu. Medtem ko zavirajo z vsemi mogočimi sredstvi pokret hrvatskih narodnih delavcev, organiziranih v Hrvatski delavski zvezi, pa na vso moč podpirajo vse marksistične strokovne organizacije. To je pojav, ki ga opazujemo v vseh hrvatskih industrijskih podjetjih, ki so last tujcev in židov.«

Zboljšanje poštnega prometa z Bolgarijo

Beograd, 31. julija. p. Med delegacijama jugoslovenskega in bolgarskega poštnega ministristva so bila poslednja dva dni v Beogradu pogajanja o novem aranžmaju odnosa med obojema poštama. Pri pogajanjih je bil dosežen popoln sporazum. Znižale se bodo poštnine in brozjavne takse, olajšalo medsebojno obračunavanje in izpo-

polnila tudi tehnična služba. V tem pogledu nameravajo v prvi vrsti zgraditi kabel s 15 kanali iz Beograda do Niša in od tam z 10 kanali do Sofije. Izpolnjena bo tudi radiofonska služba z visokofrekvenčnimi instalacijami na progi Beograd-Sofija.

Vojvoda Windsorski

Beograd, 31. julija. p. (Stefani). Wind-

sorski vojvoda namerava z ameriško ladjo »Excalibur« v kratkem odpotovati iz Libone v Ameriko. Ladjo bo spremljala neka angleška vojna ladja vse do ameriških teritorialnih voda.

804 žrtve sončarice

New York, 31. julija. AA (DNB) Strahotni vroćinski val, ki je zajel številne pokrajine Severne Amerike, traja že 14 dni. Na sončarici so umrle 804 osebe.

SPORT

Naši kajaki na hrvatskem prvenstvu Kako je šlo Ljubljancanom na Savi pri Zagrebu — Vsa darila so to pot ostala Hrvatoma

Preteklo nedeljo so imeli ob zelo neprijetnem vremenu veliko kajakaško regato v Zagrebu. Zanimanja za te tekme ni bilo veliko, saj se je zbralo na cilju le dobrih sto gledalcev. Organizacija nikakor ni bila na višku, kajti prireditelj se je pričela s skoraj dnevno zamudo. Že po prijavah sodeč se je dalo sklepati, da bo sigurno zmagovalec v moštvih domači Kajak klub Marathon. Najslabše je bil zastopan ljubljanski Kajak klub, ki je postavil na start le 7 članov. Tekmovanje se je vršilo na 2 km dolgi progi, in sicer na Savi, s ciljem nad železniškim mostom.

Prvi so startali gospodje v old-boy kategoriji, kjer je nepričakovano zmagal, znani smučarski tekmovalci, Zingerlin (M). Za KKL je nastopil Predalič, ki je pri startu mnogo zamudil, pa se je kljub temu prerinil na 4. mesto, kar je zelo dobro, če se pomisli, da naši tekmovalci razen najboljših dvojke (inž. Gaberška—Drovenik) niso imeli pravega treninga. Kot drugi so vozili mešani pari, kjer se je razvila zelo huda borba med parom inž. Gaberšek—Arhar in zagrebškima zakonca Tatalović, ki sta bila boljša in tudi zmagala. Drugo mesto si je osvojil KKL.

V razredu enojk se je javilo 20 članov, ki so startali v dveh skupinah, prav tako kakor pri dvojkah. Sigurno zmagovalec je bil dr. prvak Vincenc Mirko (M). Krasna pa je bila borba za naslednja mesta. Drugi je bil Gluhak Edo (M), ki je za tri četrtine čolna premagal svojega brata. Četrtri v tej skupini je bil Ružinski (M), peti pa Mikuš (L). V drugi skupini je vozil za Ljubljano Pleterški, ki je bil za svojo prvo tekmo kar dober. Pri damah kjer je zmagala Schlick (KKZ), Ljubljana ni bila zastopana. Najzanimivejše tekme, ki so jo pričakovali v dvojkah med Ljubljano in Marathonom, žal sploh ni bilo. Pri

startu je Gaberšek zlomil veslo in tako sta jo Zagrebčana, brez prave konkurence odkurila proti cilju. Inž. Gaberšek in Drovenik sta nato startala še enkrat v drugi skupini. Sicer sta prepričevalno zmagala, vendar pa nista mogla doseči boljšega časa od obeh Marathoncev. Tako se je prvi posrečilo Zagrebu, da je v dvojki premagal Ljubljano, ki je bila dozdaj v tej disciplini zmerom prva. Smola pač, da niso vozili skupaj ker bi bili sicer dosegli mnogo boljše čase, pa tudi zmaga bi najbrže spet pripadla Ljubljani. V končnem plasmanu v dvojkah sta zasedla za Ljubljano brata Mikuš 8., Janeš—Bitenc na 12. mesto. Da je bila borba povsod napeta, o tem pričajo rezultati, po katerih se vidi, da so med posamezniki le sekundne razlike.

Rezultati: Old-boy: 1. Zingerlin (M) 8:25, 2. inž. Zahradka (M) 8:27, 3. dr. Weber (M) 8:30, 4. Predalič (L) 8:39.

Mešani-double: 1. Tatalović—Tatalović (M) 8:20, 2. inž. Gaberšek—Arhar (L) 8:39, 3. Bajde—Pavlovič (M) 8:50.

Enojke: 1. Vincenc (M) 7:48, 2. Gluhak E. (M) 8:00, 3. Brandt (M) 8:08, 8. Mikuš (L) 8:21, 16. Pleterški (L) 9:06.

Dvojke: 1. Vincenc—Gluhak (M) 7:10, 2. inž. Gaberšek—Drovenik (L) 7:12, 3. Sattler—Lukčič (M) 7:30, 8. Mikuš A.—Mikuš L. (L) 7:58, 12. Janeš—Bitenc (L) 8:16.

Po točkah je zmagal Marathon s 173 od 251 dosegljivih, pred KK Zagrebom s 51 in KK Ljubljano s 27, in si tako prisvojil krasen banov pokal. Po tekmi je bila v prostorih Marathon razglastev rezultatov in razdelitev daril. Marathon je odnesel 4 pokale, KKZ pa enega. Ker so to prehodna darila, smejo Ljubljanci še zmerom upati, da bo drugo leto vsaj eden izmed njih porimal v Ljubljano.

Kako bodo igrali v slovenski ligi?

Začetek prvenstvenega tekmovanja je določen na 1. septembra

Na zadnji seji upravnega odbora SNZ so bili izžrebani pari in termini za prvenstveno tekmovanje v slovenski nogometni ligi za sezono 1940/41. Kakor znano, bo v naši ligi sodelovalo razen bivšega ligaša SK Ljubljane še 7 prvorazrednih moštev, in sicer štiri iz ljubljanskega okrožja dve iz mariborskega in eno iz celjskega. V konkurenci bo torej 8 moštev, tako da bo moralo vsako izmed njih odigrati 14 prvenstvenih tekem. Začetek prvenstva je določen na nedeljo 1. septembra in bo torej polovica tekmovanja končana že 13. oktobra, takoj nato (20. X.) bodo v obratnem vrstnem redu začele tudi že povratne tekme. Koliko bo še letos odigranih tudi povratnih tekem, je deloma odvisno od vremenskih razmer, deloma pa tudi od tega, kdaj se bo spomladaj začelo tekmovanje za državno prvenstvo med najboljšimi klubi iz vseh treh narodnih zvez.

Zreb je določil pare in termine, kakor sledi:

Štiri pokalne tekme

na pokalnem turnirju SK Marsa na igrišču Ljubljane — v nedeljo vse dan

Da nagradi poštvalnost in delo dveh svojih igralcev, Vrhovca Ivana in Žigona Staneta, ki igra v nedeljo 250. odnosno 200. tekmo, priredi Mars pokalni turnir. V trgovini Lesjak vzbujajo še nekaj dni pozornost razstavljena spominska darila kluba za oba jubileja in dva krasna pokala, daril pokrovitelja g. Frana Bonača in klubovega podpredsednika g. Janka Osemarja.

Za oba pokala bo borba na turnirju zelo živahna. Ob 9. nastopita kot prvi par Mars—Jadrano. To bo vsekakor zelo zanimivo srečanje. Jadran se je po fuziji okrepil z novimi močmi, Mars pa je prav tako pregrupiral svoje moštvo. Saj vemo, da ga čaka že po nekaj tednih nova huda borba v zastopanju ljubljanske nogometa v slovenski ligi. Ob 10. nastopita potem Kranj—Korotan, med seboj dva čisto neznanas nasprotnika. Za Korotana lahko rečemo, da je odlična nogometna družina, ki jo sestavljajo sami mladi in borbeni fantje. Marikateremu so še prekrizali načrte in zato se bodo letos borili v prvenstvu kot prvorazredni klub.

Turnir se bo nadaljeval popoldne ob 16. Najprej nastopita dopoldanska premaganca tolažilni pokal, ob 17. pa zmagovalec za pokal pokrovitelja. Po turnirju povabijo Marsovc vse sodelujoče igralce na majhno zakusko, v gostilno Kadič na Tyrševi cesti.

Mars se trudi, na vse načine, da bi povzdigl naš tako skromni nogomet. Dognil nobenstva je, da ga pri tem poštvalnem delu tudi podpre. Podprimo vsi delo naše sportne mladine, njen napon za čim lepši razmah našega nogometa. Cene vstopnic bodo: sedež na tribuni (za ves dan) din 15.—, stojališče pa din 12.—. Samo dopoldanska ali popoldanska vstopnina je določena na din 8.—; mladina bo plačala po din 2.—

Dubrovniški Jug na turneji

6. t. m. nastopi v Ljubljani

Danes starta v svoji prvi letošnji ligaski tekmi izven Dubrovnika na Sušaku dubrovniški Jug. S Sušaka potuje v Zagreb, kjer nastopi v soboto proti ZPK, nato gostuje v terek 6. t. m. proti Iliriji v Ljubljani in 10. t. m. zaključijo svojo turnejo s tekmo proti Jadranu v Splitu.

Zanimivo bo, primerjati rezultate, ki jih bo Jug dosegel na Sušaku in v Zagrebu z rezultati, ki jih je tam dosegla Ilirija. Po teh dveh jugovih nastopih bo presoja šansa našega ligaša v borbi za prvo mesto v ligi že mnogo realnejša — ko pa bo Jug nastopil v Ljubljani, pa bo možno že kar tukaj točno ugotoviti, kdo je močnejši. Tako nam bo prihodnje dni že skoro dokončno rešeno vprašanje: Ilirija ali Jug?

Jug je namreč prav toliko resen pretendent za prvo mesto v ligi kakor Victoria ali Ilirija. Po rezultatih, ki jih je že letos dosegel na svojem domačem plavalšču v Dubrovniku, morda še najresnejši! In Jug je razen tega tudi sigurno najresnejši kandidat za prvaka v waterpoolu!

Ilirija, ki se je vedno pripravila na letošnje ligaško tekmovanje, kar so enodušno ugotovili in priznali vsi, ki so jo videli v dosedanjih letošnjih ligaskih nastopih, se še posebno skrbno pripravlja na srečanje z Jugom, glede na velik pomen te tekme. Srečanje 6. t. m. v Ljubljani bo drugo štirih velikih borb Ilirije v letošnji plavalni ligi.

Na ljubljansko tekmo dopotuje Jug že v nedeljo, 4. t. m. in bo cela dva dni še treniral v našem bazenu. Ko bomo doznali rezultate iz Zagreba in s Sušaka, si bomo že lahko napravili prognozo za izid ljubljanskega srečanja.

SK Mars. Danes obvezen trening I. moštva in juniorjev. Jutri ob 20.30 članski sestanek na običajnem mestu.

SK Grafika. Drevi ob 20. strogo obvezen sestanek za I. moštvo in juniorje. Načelnik.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopolni za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Frizerko

samostojno za vsako strokovno delo, sprejem takoj. Iščem stalno, plačam dobro, nastop po dogovoru Benda Vinke, Erjavčeva 15. 19203-1

Hlapca h konjem

oženjenega, sprejemem takoj. Služba stalna. — Bergman, Ljubljana, Poljanska 85. 19204-1

Trgovsko pomočnico

z dežele, verzirano v mešani stroki, sprejemem takoj. Iščem močno vajenico, ki se je že učila. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dežela«. 19192-1

Pletilja

dobro moč, sprejemem takoj. Služba stalna. — Langusova ul. 5, pritl. 19197-1

Hotelske kuharice

kakor tudi privatne, 20 natakare, 30 deke (z dežele), potrebujemo nujno. V Zagrebu in izven njega je mnogo povpraševanja. Za pismeni odgovor priložite 3 din v znak. Izvestna i služniški za Betti Seidner, Zagreb, Gajeva 27. 19195-1

Steklarja

posvečenega ali pomožnega moč v stalno službo in vajenca sprejemem takoj. Colnar, Steklarna, Kranj. 19136-1

Salva

Dobi se v vseh strokovnih trgovinah!

KREMA ZA BRITJE

COPIČA IN VOĐE

ALCOSO

odlična britvica za britje

Vas bo zadovoljila

010 m

008 m

006 m

533 BEST QUALITY

Made of finest Swedish Steel

ASA

DOB SE

v vseh boljših trgovinah.

Varujte se potvorb.

GLAVNO SKLADIŠČE:

E. LEVER

Beograd — poštini predal 284

Za WEEKEND

kupite najceneje zložljive vrtno fotelje,

rozaste kreton in klot odeje, primerne

zavese v raznih vzorcih pri: SEVER — MARIJIN TRG št. 2.

V popravilo vzamemo tudi stare odeje.

A najpažnejše...?

Treba je vzeti s seboj...

AMERIŠKO GUMASTO SPECIALITETO

(ČITAJ O-KEI)

LIPSKI JESENSKI SEJEM 1940

od 25. do 29. avgusta

60% popusta na nemških železnih, znatni popusti v drugih državah.

Za nemški vizum, ki se daje brezplačno, je vložiti prijave najpozneje do 8. avgusta pri pristojnem častnem zastopniku sejmškega urada i. s.

za Ljubljano: Ing. G. TÖNNIES, Tyrševa 33, tel. 27-62;

za Maribor: JOS. BEZJAK, Gosposka ul. 25, tel. 20-97.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno A. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

50 različnih modelov dvokoles

SAJNO BEZVARNOST OSELETA

IGN.VOK

LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Potniki

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Mesto potnika

Iščem v tekstilni, kratki, galanterijski ali el. branži za katerekoli kraj države. Potujem s seboj na provizijo. Stanujem v Beogradu. Poruče na ogl. odd. Jutra pod »Trgovski potniki«. 19180-3

Pouk

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

»Uspeh«

Sporočite točen naslov! 19210-4

Prodaj

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Otroški voziček

globok, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 19213-6

Kupim

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Štedilnik

dobro ohranjen, na dva kupim. Naslov v vseh posl. Jutra. 19173-7

Police

in delovne mlze, dobro ohranjene, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tako 33«. 19140-7

Kupimo

300 tm tratične, oca 7 kg, al. ca 9 kg, teže po m. za tir 60 cm širine, s spojkami, podlogami in potrebnim priborom za montažo. Ponudbe na Publicitas, Zagreb, Illica 9, pod br. 5616. 19189-7

Kupim

kopalnico kad, kopalnicno peči za vodo ali električni bojler, umivalnik s konzolami in pipami, električno pečico, bakren pocinjen kotel, za pralnico, železno ali leseno ograjo (45 m), ograjo za balkon (8 m), vse v dobrem stanju. Ponudbe za ogl. odd. Jutra pod »Ljubljana takoj«. 19219-7

Otroški voziček

dobro ohranjen, globok, kupim. Naslov v vseh posl. Jutra. 19214-7

Auto, moto

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Sport DKW avto

se po nizki ceni prodaja. Informacije Šusteršič, Frankopanska 21. 19228-10

Tovorni avto

najboljše znamke, v prvovrstnem stanju, za izredno nizko ceno naprodaj. Strojna delavnica Sv. Petra c. 85. 19224-10

Kolesa

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Damsko in

moško kolo

najboljše italijanske znamke, popolnoma novo, skoro za vsako ceno naprodaj. Beethovnova 14-II, vrata 21. 19223-11

Pohištvo

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Pohištvo

novo in že rabljeno, ki ga želite prodati ali samo dati v shrambo, sprejememo v posebni oddelku v komisijko prodajo po zelo ugodnih pogojih. Kupcev je v tem oddelku vedno dovolj za dobro ohranjeno pohištvo. Vso reklamo preskrbimo sami. Spročite nam na dopisnici ali ustno. Prevoz pohištva preskrbimo sami. Ivan Mathian, Ljubljana, Tyrševa cesta 12. 1919-12

Posed

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Proda se

na prehodu iz Slovenije v Zagreb, blizu Samobora, sredi mesta, tik glavnega trga, velika hiša z vrtno in parcelo ter druge parcele na najlepših položajih. Prenos brez bremen takoj mogoč. Polize se pri Leonu Špišku, Samobor, Smidhenova 3. 19188-20

Stanovanje

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Soba in kuhinjo

takoj oddam za 300 din. Bohoričeva 33, Ljubljana. 19207-21

Stanovanje

lepo, sončno, dve sobi, kabinet, kopalnica, poleg beograjske gimnazije oddam s 1. septembrom. Pojasniti Beograjska ulica št. 10-11. 19205-21

Stanovanje

dveh sob in kuhinje na Poljanski cesti 17 oddam za novembrom termin. Ogleda se pri hišnici zvečer po pol 19. uri. 19221-21

Stanovanja

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Trisobno

stanovanje s pritlikalnimi, z vselitvijo po dogovoru, išebe štrličanska odrasla obitelj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prič. noč«. 19232-21a

Eno- ali dvosobno

stanovanje lepo, za 2 osebi, v redni mesta išebe mirna stranka za november. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mirna stranka 99«. 19208-21a

Manjše stanovanje

skromno, za 2 osebi, cel dan odsotni. Iščem. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dve osebe«. 19216-21a

Soba odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Opremljena soba

lepa, s posebnim vzhodom, se odda. Smartinska 10. 19177-23

Opremljeno sobo

ali prazno, v centru, oddam solidni osebi. Naslov v vseh posl. Jutra. 19181-23

Opremljena soba

s souporabo kopalnice se odda. Naslov v vseh posl. Jutra. 19218-23

Prazna soba

poseben vhod, se takoj odda. Beethovnova 15, pritliklje levo. 19209-23

Sobe iše

Vsaka beseda 50 par, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 12 Din.

Opremljeno sobo

Iščem za 15. avgust. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Točen plačnik 33«. 19196-23a

Gospodična

išebe prazno sobo z vzhodom, s stopnišča, Center zaženjen. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačam točno 1914«. 19226-23a

Dijakše sobe

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Boljše dijakinje

sprejemem v dobro okrobo, klavir, kopalnica, pomoč pri učenju. Ferencak, Beethovnova 2, III. nadstr. 19227-22

Živali

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Lovski pes ptičar

3 leten, resar, napredaj. T. Korn, Poljanska c. št. 8. 19201-27

Dragocenosti

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Vsakovrstno zlato

kupuje po najvišjih cenah ČERNE - julevir Ljubljana, Wolfova ulica 19198-26

Glasbila

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Rabljen klavir

(enokrni) v prav dobrem stanju in temni barvi kupim. Naslov v vseh posl. Jutra. 19198-26

Z 79 leti doktor medicine

Zanimiva osebnost Zedinjenih držav, Henry F. Cutler, je promoviral te dni na dunajskem vseučilišču za doktorja medicine. Dr. Cutler, ki šteje že 79 let in ima šest otrok ter 21 vnukov in vnukinj, je bil že prej imetnik dveh ameriških doktoratov, razen tega še enega ameriškega častnega doktorata in drugih akademskih naslovov.

Henry Cutler je v mladih letih v Berlinu študiral filologijo, nadaljeval je študije v Ameriki, kjer je bil mnogo let vodja nekega kolegijsa. Med svetovno vojno je deloval s poznejšim ameriškim državnim prednikom Hooverom v ameriški pomožni komisiji v Belgiji, od 1. 1934. pa živi na Dunaju, kjer je začel kot 72letnik študirati medicino. Študiral jo je v ostalem že dve leti prej v Parizu. Sedaj je to prizadevanje ovenčal z doktorskim naslovom.

Dopisi

Vsaka beseda 2 Din, davek 3 Din, za dajanje naslova 5 Din, najmanjši znesek 20 Din.

Inteligenten gospod želi znanja za samostojno, prijetno gospodično v svrhu izletov in zdravljenja v toplicah. Dopis na ogl. odd. Jutra pod »Pozila jeseni«. 19187-24

VSAK ČLOVEK IMA SVOJO USODO IN SVOJO BODOČNOST

v svojih rokah in svojih dejanjih. Zato ne obupujte in se ne žalostite, ampak zahtevajte nemudoma strokovno izdelano analizo Vasega značaja in spoznalni boste vse svoje pogoje radi katerih ne dosežete cilja po katerem hrepenite in svoje vrline skoz katere lahko pridete do sreče in uspeha. Pošljite še danes svoje rojstne podatke, natančen naslov in din 20.— za dopisovanje na ASTRO PSIHOGRAFOLOŠKI BIRO.

Maribor — Kneza Kocija ulica 24 in se boste čudili uspehu.

Upravni odbor osješkega oficirskega doma

DAJE V NAJEM

svoje domsko restavracijo

z okoli 80 abonenti — počenši s 1. septembrom 1940, ki je v zvezi s pravico držanja buffeta na letnem dravskem kopališču.

Pogodji za izdajanje v najem se lahko vidijo pri upravi doma ali pa dobe na pismeno zahtevo po pošti proti plačilu 10.— din.

Ponudbe z vsemi dokumenti morajo biti v zapечатeni kuverti v upravi doma najkasneje do 12. ure 19. avgusta 1940. leta.

UPRAVA.

Iz življenja na deželi Rajhenburg-Senovo

Življenjski praznik g. Franca Černivca. V tistem krogu svoje družine praznuje danes g. Franc Černivec, rudniški delovodja TPD, vzgleden narodnjak in zvest naročnik našega lista, 50-letnik rojstva. Doma je slavljence s Stangarskih Poljan, svojo mladost pa je preživel v Vrbinu v Slavoniji, kjer je bil njegov oče rudniški paznik. Po očetovem vzgledu se je tudi mladi France posvetil rudarski stroki. Pred vojno je služboval pri družbi Monte Promina v Siveriču v Dalmaciji, po prevratu pa je prišel v našo dolino, kjer je zdaj že 22 let v službi pri TPD. Vrlemu možu, ki je vzor delavca in predstojnika pa iskren, požrtvovalen pripadnik sokolske in nacionalne misli, želijo vsi, ki ga poznajo, še mnogo zdravih, veselih, uspeha in sreče polnih let.

Iz Novega mesta

n— Konj mu je razbil s kopitom obraz. S konjem je vozil domov seno 34-letni Hrovat Janez, doma iz Rajovšč. občina Smihel-Stopiče. Po nekem klanecu navzdol je voznik imel opravka pri zavori in v tistem trenutku je zdrčnila s sena žrd ter padla na konja. Levi konj je sprico teza skočil pokoncu in udaril s kopitom Hrovata v obraz, da je nesrečnež pri priči omedlel. Hudo poškodovanega Hrovata so prepeljali v bolnišnico usmiljenih bratov.

— Vasovarje s hudimi posledicami. V Dolnji Straži je pogosto posejal vdovo Drčarjevo Marijo okrog 30 let stari Kramaršič Janez. Kramaršičevi obiski pa niso bili po godu 25-letnemu domačemu sinu Janezu. Ko je Kramaršič nedavno večer spet prišel v vdovino hišo, je domačega sina to tako razjezilo, da je sklenil vasovalca pošteno premlatiti. Okrog polnoči, ko se je Kramaršič poslovil, ga je v zasedi počakal in obdelal s kolom. Napadeni Kramaršič je dobil tako hude poškodbe po glavi in prsnem košu, da so ga morali prepeljati v bolnišnico usmiljenih bratov.

Kramaršič pravi, da je vdova zelo dobra ženska, ki mu je večkrat kaj orala ali zašla, kaj drugega pa da ni bilo med njima. Zadevno ima v rokah sodišče.

— Motornim vozilom je prepovedala mestna občina vsak tranzitni promet po Trdinovi in Tavčarjevi cesti. Promet z motornimi vozili po teh cestah je dovoljen samo za potrebe stanovanj. Prekršitev te odredbe se kaznuje do 500 din.

R A D I O

Četrtek, 1. avgusta.

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 12: Mojstri harmonike (plošče). — 12.30: Poročila objave, napovedi. 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura. — 19.40: Objave. — 20: Deset minut zabave. — 20.10: Slovensčina za Slovence (dr. R. Kolarič). — 20.30: Pevski koncert gđ. Vande Zihorlove, pri klavirju prof. M. Lipovšek. — 21.15: Reprodukcijski koncert simfonije glasbe. — 22: napovedi, poročila. — 22.15: Vesel spored Radijskega orkestra.

Beograd 19.40: Havajski kvartet. — 20: Ura humorja. — 21: Koncertni večer. — Zagreb 17.45: Pevski in klavirski koncert. — 20: Hrvatski skladatelji. — 20.30: Radijski orkester igra slovensko glasbo. — 22.10: Vesela muzika. — Praga 18.40: Češka opera. — 19.15: Pester spored. — 21.20: Lahka godba s plošč. — 22: Koncert češke glasbe. — Berlin 19.15: Mešan glasbeni program. — 21.30: Mali orkester in solisti. — 23.10: Nočna oddaja. — Rim 19.20: Pester glasbeni spored. — 20.40: Večer operne glasbe. — 22: Komorne skladbe. —

Državna razredna loterija

Zrebanje V. glavnega in zadnjega razreda tekočega 40. kola srečk bo po loterijskem načrtu v času od 9. avgusta do vključno 7. septembra t. l., in to: v Beogradu: 9., 10., 12., 13., 14., 16., 17., 19., 20. in 21. avgusta in v Nišu: 26., 27., 29., 30. in 31. avgusta ter 2., 3., 4., 5. in 7. septembra t. l. Pri tem zrebanju bodo 7. septembra t. l. izvelene tri premije, in to:

po 500.000.—; 1.000.000.— in 2.000.000.— din.